

ניבוע צואת רפיה

1.

רים: "כוח-אליהו", "כוח-אלישע", "כוח-ירמיהו" ו"כוח-זכריה" — וחיבת השריון "נפתלי", המוגברת בכוח-רגלים ממונע, הוא "כוח-חבקוק". לסייעם עמדו יחידות חיל-תותחנים, יחידות מרגמות-כבדות, ויחידות חיל-הנדסה.

הצטלבות כביש ניצנה-רפיה וכביש עזה-אל-עריש, היא "צומת רפיה", נחשבה — ובצדק — לשטח החיוני של כל מערך-רפיה כולו. הכובש אותה, ינתק את רצועת עזה מחצי-האי סיני ניתוק של ממש. הצומת, מבואותיה ודרכי-הגישה אליה זכו, איפוא, לתשומת לב מיוחדת מצד פיקוד הצבא המ-צרי. בקרבתה המידית, ממזרח — בואכה עזה — הגן על הצומת המוצב 15; מצפון — בואכה רפיה — הגן עליה המוצב 17; ממערב — בואכה אל-עריש — המוצב 12, הגובל בה ממש. ומן הצד המסוכן ביותר, מדרום — שם נמתח הגבול הישראלי, ומשם בא הכביש המוליך מניצנה לרפיה — הגנה עליה שורת מוצבים קדמיים: המוצבים 10 ו-8 — על הכביש עצמו, בקרבת ההצטלבות; והלאה מהם דרומה, במס-עף הכביש ודרך-עפר המוליכה לעבר הגבול הישראלי — המוצב 5, שדה-מוקשים, אשר נתמשך באמצע הגזרה, בין הגבול הישראלי והכביש רפיה-ניצנה, חצה את דרך-העפר הזאת, המוליכה לגבול, ובמעבר, שבהצטלבות הדרך ושדה-המוקשים, הקימו המצרים מוצב קטן — המוצב 293. הלאה משם צפונה, על שפת שדה-המוקשים, הקימו שני מוצבים נוספים — המוצב 292 והמוצב 291 — שנועדו אף הם להגנה על מעברים שבשדה-המוקשים. סמוך למוצב 293 התפצלה הדרך לשתי ורועות: הזרוע הצפונית הו-ליכה אל מוצב-הגבול 6, והדרומית — אל מוצב-הגבול 2.

מוצבים אלה חסן מאחרי שדה-מוקשים נוסף, וגדול יותר, אשר סומן על-ידי גדר יחידה — בצד המצרי, כמובן.

2.

כנגד שתי חטיבות-הרגלים, הפלשתינאית והמצרית, המוגברות ביחידות שריון, שהיו לו לאויב בדרום רצועת עזה — נערכו להתקפה בפרוס מלחמת סיני ארבעה כוחות-משימה רגליים מחטיבת הרגלים "אפ-

התכנית הישראלית היתה: להנחית התקפת לילה של חטיבת הרגלים "אפרים" וכוח-הרגלים הממונע "חב-קוק" (מחטיבת-השריון "נפתלי") על המוצבים העיק-ריים שבמערך-ההגנה הסובב את רפיה, ולכבושם עד האר היום; ובהאר היום — להעביר דרך המוצבים הכבושים את חטיבת-השריון "נפתלי", המיועדת להי-כנס בקרב עם גדודי העתודה והשריון של האויב שבתוך מערך-רפיה, ולהשמיד אותם — ואחרי-כן להסתער קדימה ולכבוש את האזור המבוצר הבא, שבדרך אל תעלת-סואץ, הוא איזור אל-עריש. התקפת-הלילה של כוחות חטיבת-הרגלים ושל "כוח-חבקוק" הממונע, תוכננה כהתקפת-מלקחים. שני כו-חות-משימה של החטיבה, וכוח-הרגלים הממונע, יתקפו ממזרח: — "כוח-אלישע" את המשלטים 29 ו-27, "כוח-אליהו" את המשלטים 22 ו-25, ו"כוח-חבקוק" הממונע — את המשלטים 34 ו-36.

התכנית קבעה כי "כוח-זכריה" ו"כוח-ירמיהו" יתקפו מדרום: — הראשון, בעזרת יחידות מחיל-ההנדסה, יפרוץ שלוש פרצות בשדה-המוקשים שלאורך הגבול (בקרבת הנקודה כרם-אבשלום) — ויכבוש את מוצבי-הגבול המצריים 2 ו-1; א-ואז יתקדם כוח ממונע של "כוח-זכריה" זה בדרך-העפר המוליכה מהם אל שדה-המוקשים הבא, יכבוש את המוצב 293, המגן על המעבר שבשדה, יוסיף להתקדם ויכבוש את המוצב 5. "כוח-ירמיהו" לא ימתין עד שיכבוש "כוח-זכריה" גם את המוצב 5; "כוח-ירמיהו" ינוע בעקבות "כוח-זכריה", כשהוא כולו מוסע בכלי-רכב ובזחלמים יפנה כקילומטר אחרי מוצב 293, משביל המסתעף מנקודה זו (לפני מוצב 5) אל הכביש

מידית לפעולה נגד שריון האויב. לאחר שיסייעו לכוון בשעות הלילה לכבוש את יעדיו.

הלילה שבין 30 ו-31 באוקטובר נקבע כליל ההתקפה על מערך-רפית — מתוך תקווה שהתקדמות כוחותינו, אשר החלה ביום 29 באוקטובר בגזרות דרומיות יותר, תאלץ את האויב להוציא לפחות חלק מכוחותיו שברצועה, מחשש שמא ינותקו, ולהחליש בכך את מערך-ההגנה שלו.

„כוח-ירמיהו“ הגיע לגזרה לפני „כוח-זכריה“, ולפיכך יסופרו תחילה הכנותיו של הראשון.

יום ב' - 29.10.56

שקטה, לבל יגלוה המצרים, האחריות לפריצת שדה-המוקשים באמצעות הפלסים של חיל-ההנדסה הוטלה לפי שעה על „כוח-ירמיהו“, כי „כוח-זכריה“, הגם שנועד לעבור ראשון בשדה, נמצא עדיין בהתארגנות ובתנועה לכינוס. ירמיהו הפקיד את משימת הפריצה בידי סגנו, ועל מפקד פלוגה ב' שלו פקד לאבטח את הפלסים הפורצים.

לפי דוחות-המודיעין היה השדה בן שתי חגורות, ובכל אחת 4 שורות של מוקשים מעורבים — נגדרכב ונגד אדם. לפי אותם דוחות-מודיעין, היה המרחק בין החגורות כמאה ועשרים מטרים. הוחלט לפרוץ בשדה שלושה מעברים מקבילים, למעבר כל-ירכב, בריחוק כמאה וחמישים מטרים זה מזה, חשיבות יתרה נודעה לכך כי יפרצו יותר ממעבר אחד, שכן צפויה היתה סכנה — ומפקדי-השריון הדגישו זאת — כי אחד המעברים ייחסם על ידי טנק אשר יצא מכלל שימוש, או שיושחת בזחלי השריון ולא יהא עוד כטר למעבר הרכב-הגלגלי.

מן התלולית ראה ירמיהו דקל בתוך שדה-המוקשי שים וקבע כי הפריצה האמצעית תעשה בכיוון לאילן זה, ואילו שתי האחרות — משני עבריו, מאירי, קצין-המודיעין של הכוח, אשר עליו הטיל ירמיהו לנט את הכוח-הפורץ, שלף מצפן ורשם לפניו את האזימוט מן התלולית אל הדקל. בהמשך התצפית פקד ירמיהו על קצין-המודיעין, כי יעבור יחד עם כיתת-הסיירים של הכוח בפריצה אשר יעשו הפלסים, ומשימתו — לגלות את הדרך שבין מוצבי-הגבול 6 ו-2, העוברת לאורך הגדר שמן העבר ההוא של שדה-המוקשים, וכן את הדרך המסתעפת ממנה, בקרבת המוצב 6, לעבר המוצב 293. כתנאי מוקדם לביצוע הסיוור הזה קבע ירמיהו כי פריצת שדה-המוקשים תסתיים עד שעת חצות. אין לבצע את

ניצנה-רפית, יחצה את הכביש הזה, יוסיף להתקדם קילומטר אחדים צפונה-מערבה, ויתפצל לשני כוחות-משנה; הללו יסתערו בעת ובעונה אחת — האחד על המוצבים 8 ו-10 והשני על מוצב-המפתח 12, הנמצא בצומת-הכבישים החיונית.

לנוכח הסיכוי הרב כי „כוח-ירמיהו“, אשר יתקוף את המשלט 12, יימצא בהאר הבוקר קרוב יותר מכל שאר כוחותינו לאל-עריש מצד אחד, ומצד שני אל מחנות רפית — ואל כוחות השריון והרגלים המצריים המיועדים בודאי להתקפת-הנגד — צורפו אליו מספר טנקי-„שרמן“ מחטיבת-השריון „נפתלי“, למען יכנסו

1.

בשעות הבוקר של יום ב', לאחר שנודע לו לירמיהו — אשר עד אז נמצא כוחו בעתודה — מה עלולה להיות משימתו, כינס את קבוצת-הסיוור וקבוצת-הפקודות שלו (שכן מחוסר זמן לא רצה להפריד ביניהן, ככתוב בנזהל-הקרב) — ובשלוש נוסאות-נשק הסייען עמו לעבר הגבול, לצפות על גזרת ההתקפה. ירמיהו קיווה כי המצרים יחשבו את שדרתו הקטנה לסיוור רגיל של משמרות-הספר; ברם, אותם ימים שלפני המבצע רבו המפקדים והמבקרים למיניהם, ואין לשער, איפוא, כי המצרים שבמוצבי-הגבול, שבודאי הבחינו בירמיהו ובאגשיו גם בבואם וגם בעלותם על התלולית הקטנה ממנה השקיפו על הגזרה, אמנם נטעו להאמין כי שום דבר היוצא מגדר הרגיל אינו מתרחש בעבר הישראלי.

מאותה תלולית קטנה לא קשה היה לצופים לאכן את שדה-המוקשים שלאורך הגבול. סימנה אותו רצועה ארוכה של צמחים שוטים, אשר בצבעה נבדלה מן השטחים המעובדים שמעבר לה ונזדקרה מיד לעין; וכעבור זמן-מה נתגלתה דרך משקפותיהם גם הגדר-היחידה המתמשכת לאורך רצועת-מיקוש זו, בצדה המצרי.

קשה יותר היה לאכן את מוצבי האויב. מוצב 2 זוהה לפי עץ, שעולתו נטויה באורח בולט מזרחה. אולם מוצב 6 נטמע כליי בנוף, החסר תואים בולטים — ונחלקו דעות הצופים באשר למקומו. בכיוון הכללי אליו נראתה סככה, או מבנה דומה לסככה, ותו לא. מוצבים נוספים לא זוהו כלל; ואילו לדרכים לא נראה סימן וזכר.

בתכנית המבצע נקבע, כי פריצת שדה-המוקשים תעשה בלילה שבין יום ב' ויום ג', וכי תהיה זו פריצה

הסיוור אם תמשך הפריצה עד לאחר חצו — זו היתה הוראתו לקציני-המודיעין.

2.

הזמן היה דחוק, שכן היה על ירמיהו לנסוע לקבוצת-פקודות נוספת במטה החטיבה, ואף לסייר שטח נוסף — למקרה שיחול שינוי בתכנית, וכוחו יקבל משימה אפשרית אחרת. קודם-עצבם את התלוי-לית ממנה צפו, חישבו המפקדים ומצאו כיצד לסמן אותה, למען יוכלו לזהותה. בחשכת הלילה בשטח המלא וגדוש קפלי-קרקע הדומים זה לזה כשתי טיפות מים. בקרבת מקום התגוללו שני ברזלי-זווית גדולים

הקרויים בלועזית "ריילס". הם נטלו אותם והניחום מעשה-צלב זה על זה גבי התלולית; ולתלולית קראו — "גבעת הריילסים". לאחר זאת נסעו משם כלעומת שבאו. בדרכם בחזרה חיפשו מקום נאות לשטח-כינוס, שיהא נסתר מתצפית אויב, למען יוכלו לקרב באור-היום את הכוחות אל הגבול ככל האפשר. מקום כזה נמצא להם בתוך בקעה קטנה, בריחוק לא-רב מצינור המים המתמשך מכרם-אבשלום לדקלת. סימן נתנו באחד מחיבורי-הצינור — המכונים בלועזית "שטוצר" — אשר היה קרוב ביותר לבקעה; ולבקעה עצמה קראו "בקעת השטוצר".

ליל ב/ג - 29/30.10.56

אל הבקעה הזאת צעדה לפנות ערב פלוגה ב' — שכן ממטה החטיבה הוצא איסור לקרב כוחות לגבול בכלי-רכב. הפלוגה נאלצה לפלס דרכה בין מכוני-יתחן של יחידות-התותחנים, אשר נועדו לסייע לכוחות הזורע-הדרומית של ההתקפה, והן נסעו-ובאו בזמן זה עצמו לאותה סביבה כדי לפרוס בה את תותחיהן. בתגובה על תנועת-רכב זו הפגינו המצרים מתותחנים את כרם-אבשלום הסמוכה. ב"בקעת השטוצר" המ-תינה פלוגה ב' כשלוש שעות לבואה של יחידת הפלסים, שכן היא לא באה אלא בשעה 2000 בקירוב. הגם שסגן-המפקד של חטיבת "אפרים" התיר לה לנסוע ל"בקעת השטוצר" בזחלמים, ובלבד שתקדים להגיע שמה. עמם באו סגנו של ירמיהו — חיים — וקצין-ההנדסה בר-דן. למקום הגיעה פלוגת פלסים שמתוכה רק 20-15 ידעו לפרק מוקשים. פלוגת הפלסים התארגנה במקום כשעתיים, דבר שגרם לעיכוב חמור בעבודה. קצין המודיעין גיוט את הכוח הזה — הפלוגה המאבטחת והפלסים — מ"בקעת

השטוצר" אל "גבעת הריילסים" — מהלך שעה. משם נטל אוימוט אל הדקל, והוסיף לנוט את הכוח בחשכת הלילה, על-פני המישור הגלי רחב-הידיים, לעבר שדה-המוקשים. כאמור, מגודר היה שדה-המוקשים רק בצד המצרי. בר-דן נע, איפוא, לפני הכוח, כדי לאכן את שפת השדה בצד הישראלי. משאיכן אותה, סומנה שפת השדה על ידי אנשיו. לפי הוראות חיים (סגנו של ירמיהו) נפרסה פלוגה ב' לאורך שפת השדה, ותפסה עמדות-חיפוי. הפלסים נגשו למלא-כתם. המלאכה התנהלה בעצלתיים, וחיים היה חסר-אונים לזרז אותה. בשעה 0430 — שלוש שעות מאז הוחל בפריצה — נמצא בר-דן במרחק חמישים מטר בלבד משפת שדה-המוקשים. עד הנה נתגלתה לו חגורה אחת של מוקשים מעורבים — נגד-אדם ונגד-רכב. משהחלה החשכה מחזירה-והולכת, החזיר חיים את בר-דן ופלסיו מן הפריצה הקצרה. בר-דן תקע יתד בפתחה, לסמנה, וכל הכוח כולו חזר ובא. בדמי דומי הוריהה, אל "בקעת השטוצר".

יום ג' - 30.10.56

1. חיים נראה לירמיהו מיואש לחלוטין מבצעו הפ-לסים, שעה שדיוח לו על הכשלון החרוץ של אותה פריצת-לילה. בגלל ההספק המועט של הפלסים לא נשלח מאירי לבצע את הסיוור; גם יחידת הסיוור של החטיבה שצריכה היתה להחדיר סיוור עמוק באותו לילה באותה גזרה לא יכלה לבצע את המשימה.

ביום ג', בשעות הבוקר, התייצב לפני ירמיהו עמרם, מפקד יחידת הטנקים שצורפה אליו. היתה זו יחידת-מילואים ותיקה למדי, שכבר קנתה לעצמה

שם של בעלת נסיון בענין עדין זה של שיתוף-פעולה בין רגלים ושריון, התובע משני הצדדים-השותפים הבנה רבה לצרכי הוולת וגמישות יתרה באורח-הפעולה. עמרם וירמיהו החליפו דעות בדבר המשימה שהוטלה עליהם; ומשמע השריונאי את תולדות הנסיון העקר לפרוץ את שדה-המוקשים, הדגיש וחזר-והדגיש כי מן ההכרח לפרוץ בשדה-המוקשים פריצה נפרדת למעבר הטנקים — וזאת משום שזחלי הטנקים ישחיתו כל נתיב במידה כזו, שלא יצלח עוד לשימושם של כלי-רכב אחרים, אשר יגיעו בעקבותיהם, ומשום שטנק, אשר מסיבה זאת או אחרת

כוחו עד 293 הוקצו לו קצין המודיעין והסירים של "כוח-ירמיהו", כוונה שהם יצטרפו אחרי כן ל"כוח-ירמיהו" אשר ינוע אחרי "כוח-זכריה".

"כוח-ירמיהו", מנה ארבע פלוגות רגלים רובאיות ופלוגה מסייעת; תשעה זחלמים — שבעה מהם להסעת פלוגת-החור, אחד להסעת מחלקת-החבלנים של הכוח, ואחד — למטהו של ירמיהו; ויחידת הטנקים.

כדי לחזק את יכולתו להכות-אחור התקפת שריון של האויב, הוקצתה ל"כוח-ירמיהו" סוללת תותחים נ"ט בני 57 מ"מ; לצרכי ניווט הכוח אל יעדיו ואב"טחת תנועתו אליהם ניתנה לו יחידת סיור אשר מנתה 8 ג'יפים, החמושים חלקם במקלעים-קלים וחלקם בבזוקות.

יחידת כלי ארטילרית-השדה (תותח-הוביצר בני 25 ליטראות) הוקצתה כסיוע ישיר ל"כוח-זכריה" ול"כוח-ירמיהו". צות לקישור קרקע אוויר הוקצו זה ל"כוח-ירמיהו", להפעלת מטוסי חיל-האוויר הישראלי לסיועו — בהתקפות מן האוויר ובסיוורם מן האוויר — במידה שיתעורר צורך בסיוע כזה.

3.

התכנית והרכב הכוחות, אשר ניתנו לעיל, לא היו אלא הנוסחה האחרונה של תכנית ההתקפה שלנו ב"ציר הדרומי" ושל הרכב הכוחות שיבצעו; שכן עד ליום ג', 30 באוקטובר, היה הכרח לשנות מספר פעמים את התכנית הכללית, ועל-כן גם את יעדי-ההתקפה של היחידות השונות — ואת תכניותיהם של הללו לכיבוש היעדים, ואת הרכב הכוחות התוקפים והמסייעים. התנהלו גם דיונים — ומקצת "התחרות" — לגבי הקצאת כוחות השריון, הארטי-לריה, ההנדסה ויחידות-הרגלים אשר סופחו לחטיבת "אפרים" או הוקצו לסיועה של החטיבה — ואשר, מטבע הדברים, היו מוגבלים; ממילא, כל מה שניתן למפקד אחד — נמנע מן האחר. מצב זה, ומספר האפשרויות השונות שצפויות היו לכל מפקד, עוררו דריכות מיוחדת וגרמו לערנות מתוחה בכל הרמות. דבר הלמד-מעניינו הוא, כי נותר אך זמן מועט לעריכת סיורים ולתכנון מפורט לגבי אותם יעדים שנקבעו סופית, ולתרגול הכוחות שהוקצו-סופית לכל יעד בביצוע התכנית שאושרה לאחרונה.

אגב, מצב זה היה מחויב המציאות, שכן הידיעה כי ישראל תשכים-ותהלום במצרים נודעה למפקדים רק שלושה-ארבעה ימים לפני יום הביצוע. בתוך פרק-זמן מצומצם זה היה על המפקדים ואנשי-

יצא מכלל פעולה באמצע הנתיב, יחסום אותו כליל. והלא "טנק אין מסלוקים הצדה בעזרת כל-ירכב אחר או בדחיפת אנשים", ציין השריונאי. יחד עם זאת הציע השריונאי כי בשעת צורך ניתן להעלות פלוגת רובאים על הטנקים שלו. ההצעה נתקבלה על לב ירמיהו, והוא נקב את שם פלוגה ד' שלו כפלוגה אשר תתחיל מיד להתאמן ברכיבה על גבי הטנקים, וברכניסה לקרב ממצב זה.

2.

בשעה 1000, ביום ג', נתקיימה עוד קבוצת-פקודות במפקדת חטיבת "אפרים" ובה נאמר שוב למפקדי היחידות והיחידות המצורפות אליה כי ההתקפה על רפיח תונחת אותו יום, ברדת הלילה. ירמיהו שמע, לחרדתו, כי יחידת הטנקים נלקחת ממנו. הוא פתח במאבק מר עליה, והזעיק לעזרתו את דוחות-המודיעין המספרים על מציאותה של פלוגת טנקי "סטלין", במחנות אל-עריש, מלבד כוחות שריון נוספים המצויים ברפיח עצמה. בסופו של דבר הושארה פלוגת הטנקים ברשותו.

לזמן זה נסתכמו הידיעות על כוחות האויב, ולפי ההערכה האחרונה נמצא כי בכל אחד ממוצבי-הגבול (2 ו-6) מחזיקות כשתי כיתות; במוצבי ה"מאתים ותשעים" (291, 292, 293) — חוליות או כיתות של מק"ב. במוצב 5 — מחלקה, ולה נשק נגד-טנקי; במוצב 8 — אף לא איש, הגם שמונתקנות בו עמדות שבתי-קיבולן הוא כדי מחלקה; במוצב 10 — מחלקה ו-2 תותחים נגד-טנקיים, אך בנוי הוא כמתחם דר-מחלקתי; במוצב 12 — מחלקה (ולה תותחים נגד-טנקיים), הגם שתצלומי-האוויר מעידים עליו שהוא הוכן לקליטת פלוגה שלמה. במחנות-רפיח, הסמוכים למוצב 12 — פלוגת טנקי "שרמן", פלוגת משחית-טנקים מסוג "ארציר", וגדוד רגלים, ששימיתם כנראה הנחתת התקפות-נגד.

אשר לכוחותינו שנועדו לתקוף יעדים אלה — הרי משימתו המלאה של "כוח-זכריה", כפי שפורטה לעיל, לא הוגדרה אלא בשלב מאוחר מאוד של התכנון; משהוגדרה סוף-סוף משימתו נסתכם סופית הרכב הכוחות שלו כדלהלן:

ארבע פלוגות רובאיות ופלוגה מסייעת, יחידה של פלסים, יחידת שוטרים צבאיים, ושבעה זחלמים (מהם שניים בשביל הפלסים שינועו עם כוחו). לניווט

כוח א', ובו פלוגה ג' בשבעה זחלמים, כיתת חבלנים בוחלם, פלוגה ד', הרכובה על גבי פלוגת הטנקים, וכיתת ג'יפים — בפיקודו של ירמיהו — יכבוש את המוצב 12. כוח ב', ובו הפלוגות א' וב', וכיתת ג'יפים — בפיקודו של חיים, הסגן — ינוע על רכב 6X6 ו-4X4, ויכבוש את המוצבים 8 ו-10.

מחמת הפקודה לבצע את ההתקפה בדרת הלילה, לא נותר עוד זמן לתרגולה של פלוגה ד' במשותף עם הטנקים, אשר חנו בנקודה מרוחקת יותר מן הגבול ועסקו בקדחתנות בהכנות אחרונות למבצע. בכל זאת לא הוציא ירמיהו מכלל-חישוביו את האפשרות כי פלוגה ד' תסע כל הדרך על גבי הטנקים, שכן עדיין לא הגיעו אל "כוח-ירמיהו" כל מכוניות ה-6X6 שנועדו להסעת הפלוגות ולתד"ל שלהן, ורכב אחר שיצליח למעבר בלא-דרך לא נמצא לו. נתקבלו תשעת הזחלמים; וכפי שכבר צוין, שבעה מהם הוקצו לפלוגה ג' (שכונתה "פלוגת-הקומנדו"), אחד ניתן לחבלני הכוח, והאחרון — לירמיהו וחבורת-הפיקוד שלו.

פלוגה ג' החלה מתרגלת-עצמה, לפי מיטב ידיעתה — והן לא היו מרובות — בפעולה בזחלמים. ירמיהו הורה לכל היחידות שלו לבצע אות-יום את אימוניהן באש חיה, לא כל שטחי האימונים שביסביבה היו כשרים לתרגילי-אש מבחינת הבטיחות. אך ירמיהו החליט להעלים-עין מכך, נוכח הצורך הדחוף, ערב הקרב, בהכנסת ממשות באימונים. בין השאר, התעופפו כדורים והגיעו גם לבתיו של הק"צ בוי' ג'יר-יצחק, אנשי ג'יר-יצחק התלוננו לפני ירמיהו, כי לתוך חדר-האוכל שלהם פרץ צרור שלם. ירמיהו השתתף בצערם, ותו לא. אסונות בנפש לא אירעו. חרף הדוחק בזמן, עשה מפקד פלוגה א', ג'וחה, מעשה רב. לפי מפות ותצלומי-אוויר, וכן דוחות-מודיעין, התקין שולחן-חול המראה כעל כף היד את שטח ההתקפה, את היעדים למיניהם, ואת העמדות שבהם, לפירוטן. הוא כינס את פלוגתו סביב השולחן, ותידרך אותה בדבר משימתה המיוחדת של הפלוגה, ובדבר תפקידו של כל אחד ואחד בתוכה. גם מפקדי הפלוגות האחרות תישרו את אנשיהם בכל אמצעי-העזר שעמדו לרשותם. אביתר, מפקדה של "פלוגת-הקומנדו" של הכוח רשם לפני אנשיו על פני הקרקע, את מרשם ההתקפה, ובפירוטו ירד עד כדי ציון כל עמדה ועמדה, ואורח-כיבושה. הוא חזה דברים מראש; ובין השאר אמר עתה לבחוריו, כי צפויה להם "הפגזה רצינית" בעת חצית שדה-המוקשים.

המטה שלהם ללמוד את משימותיהם ולהכין את יחידותיהם — ולהעלות את בעיותיהם ותביעותיהם לפני המפקדה הממונה עליהם. במצבים כאלה יש נוטים מפקדים — מחוסר ידיעה-מפורטת ובקיר-אות-מלאה במסיבות הכלליות ובגורמים המשפיעים על חריצת-החלטות במפקדה-הממונה — לחוש עצמם לעתים כמקופחים בענין זה או אחר, ולנקוט עמדה קיצונית בתביעותיהם; ומה-עוד במצב זה, שהיה חסר-תקדים בצה"ל.

4.

בינתיים התנהלו ברמות נמוכות יותר ההכנות האחרונות למבצע.

זכריה החליט להקצות פלוגה אחת לעתודה; פלוגה אחת לכיבוש מוצב 6; פלוגה אחת לכיבוש מוצב 2; ופלוגה אחת, מוסעת בזחלמים, ומוגברת בשתי כיתות פלסים שבשני זחלמים — לכיבוש 293. היה בדעתו לקדם רגלית את פלוגת-העתודה בעקבות הפלוגה הנוסעת בזחלמים, להתחבר אתה ב-293 — ובשתי הפלוגות הללו לתקוף את המוצב 5, שנחשב לחזק שביעדי.

כסיוע לכיבוש המוצבים 6 ו-2, בנוסף לארטילריה, קבע גם את מחלקת מרגמות 81 המ"מ שלו. תכניתו אמרה כי פלוגת-העתודה תערך בצדו הישראלי של שדה-המוקשים הראשון — והיא תאבטח ותאפשר, בעזרת יחידת הפלסים ויחידת השוטרים-הצבאיים (שנועדו לתפקידי הכונת הגיי-סות), את מעברם של הכוחות התוקפים. ראשונות תעבורנה שתי הפלוגות שנועדו לתקיפת 6 ו-2, ותחצינה את גדר שדה-המוקשים. האחת תפנה ימינה ותכבוש את 6, השנייה תפנה שמאלה ותכבוש את 2. אוראז תעבור בשדה הפלוגה המוסעת בחמישה זחלמים — ועמה 2 זחלמי הפלסים — תסע בדרך העפר המוליכה אל מוצב 293, ותכבוש אותו. פלוגת-העתודה תנוע אחריה ברגל. ההתקפה על המוצב 5 תערך לאחר שיופגזו באש יחידת-הארטילריה המסייעת, אותה יצג ב"כוח-זכריה" קצין קשור ארטיילרי מוסע בנושא-ת-נשק.

תוך כדי ההכנות להתקפה נמצא כי לכוח הוקצה שטח-כינוס המרוחק, מבחינת חישובי זמן ומרחב, מן השטח בו עליו לפעול. הוחלט, איפוא, להקדים ביום המבצע ככל-האפשר את מועד יציאת "כוח-זכריה" משטח-הכינוס שלו לדרכו הארוכה.

5.

ירמיהו חילק את כוחו לשני כוחות-משנה.

ממקצועו הצבאי, והוא שותף ל"מחשבותיו ורגשיו-תיו" של כל דבר המהלך על זחלים. את יחידתו אימן שלוש שנים, ואנשיה היו נהירים לו בה במידה המשתמעת מכך. הוא ידע אותם — חבריהם השואפים למדנים עם שריון האויב ועם נשקו הנגד-טנקי — לגליהם ממחרות להעיק על דושת הדלק, ואצבעותיהם — ללחוז על הדק המק"ב ו"הדק" התותח. עתה אמר להם בקולו המתון, כי הם יוצאים סוף סוף למלחמה, והסביר להם את מניעתה. הוא עצמו היה שריונאי במלחמת-השחרור, ולחם בין השאר גם בסביבה זו, נגד המצרים. מנסיונו העשיר דלה כל מה שניתן לומר על לחמת-שריון במסיבות אלו. הוא יעץ לבחוריו מספר "עצות-לענין": — להימנע מפזיזות ומפעולות שאין בהן צורך; לחשוב ולשקול; ולנהל בכל מצב טקטי קרב-אש עם האויב, כדי לגלות את מערכו הנגד-טנקי ולהשמידו. קודם שיעלו עליו לדרסו בוחליהם. המלחמה אינה חברת-ביטות. אמר להם, ובכל זאת בימי מלחמת-השחרור לא נהרג בפלוגה שלו איש, וזאת משום שאנשיה נהגו תמיד בשום-שכל, ולא נתפסו לפזיזות.

בטרם כילה את דבריו, הופיע אברהם, מפקד יחידת הטנקים שלו נשתייכו הטנקים של עמרם — לביקור חטוף ביחידת-משנה זו, אשר הופרשה מיחידתו בשביל הזרוע-הדרומית של ההתקפה. הוא אמר לנצל את ביקורו הקצר כדי לומר מספר מלים של ערב-קרב לבחוריו. "אתם תנפנפו אותם כמו כלום מכל מוצב", אמר להם, והוסיף ופרט על נימה זו. "הסתערו עליהם מיד, בלי עניינים. ועלו עליהם ישר!". הוסיף ואמר לשריונאים הצעירים; ונראה היה כי דבריו ערבו לאזניהם יותר מדבריו המתונים של מפקדם הישיר. לאחר הנאום הקצר והתקיף אמר מפקד היחידה בארבע-עינים למפקדו, כי סתר עתה את כל העצות הטובות אשר יעץ לאנשיו. "זה בסדר", אמר מפקדו, ונסע לדרכו.

לאחר זאת עלו הטנקאים על הטנקים ועם רדת החשכה הפליגו אל "כוח-ירמיהו", כדי להצטרף לשדרתו.

1. בדרת השמש לפאתי-המערב עבר רב-הסמלים היחידתי בפלוגות ומסר למפקדיהן הוראה — לכנס אותן למקום בו ישא ירמיהו את נאום ערב-הקרב שלו. רב-סמלים יחידתי זה היה קשר חי בין "כוח-ירמיהו" במלחמת 1956 ובין הכוח אשר נשא אותו שם במלחמת 1947/49; במלחמת-השחרור שירת כטוראי באותו כוח, אשר היה הראשון למבקיעי המצור המצרי על הנגב. מפיו שמעו הבאים אל הכוח — טירונים ומפקדים — דברים מקורותיו בימים ההם, כשהמלח היה מלוח, וכשבגרוש היה חור — והחבריה היו חבריה! "מאז כבש הכוח במלחמת-השחרור את צומת-הכבישים של עיראק-סוידן — בהסתערות לילית, אשר פתחה את הבקעתה של חטיבת גבעתי אל הנגב המנותק — ועד הנה, נקפו שמונה שנים. עתה יוצא "כוח-ירמיהו" לכבוש צומת-כבישים נוספת — הרהר רב-הסמלים — את צומת-רפית.

השמש כבר שקעה מעבר למוצבי האויב הרחוקים. עת נשא ירמיהו את דבריו ליחידותיו, בקרבת נקודת-הספר הקטנה ניר-יצחק. קודם-לכן עבר בפלוגות ושמע וראה כיצד מתדרכים מפקדיהן את אנשיהן בתכנית לכל פרטיה ודקדוקיה. עתה אמר להם, כי מובטח הדבר, שהתכנית לא "תדפוק", והתפתחויות בלתי-צפויות צפויות בה, ועל כן יהיה כיבוש יעדי של הכוח תלוי ביזמתו של כל איש ואיש, ובראש-זבראשונה ביזמתם של המפקדים הנמוכים. יקרה אשר יקרה — אמר ירמיהו לכונו — את היעדים יש לכבוש. על הכל לנוע קדימה. גם הפצועים לא יפוגו לאחור, אלא רק קדימה, אל היעדים הכבוישים. נימה זו, הנשמעת כאן מהשורות הכתובות, אינה אלא בת-קול של קולו באותו מעמד — רק נסיון דל למסור את דבריו אשר אמר לאנשיו ערב יציאתם לקרב הגדול הראשון שלהם. הוא סיים לרעי מי "כיפאק" משולש, שהשמיע הכוח למפקדו — מאות גרונות שאגו, כש"פלוגת-הקומנדו" "נותנת את הטון". השעה היתה 1800, כאשר טיפסו האנשים ועלו על מכונותיהם הערוכות בשדרה.

2.

באותו זמן עצמו, בנקודת-ישוב סמוכה, אמר עמרם, מפקד הטנקים, דברים של ערב-קרב לטנקאיו. עמרם הוא גבר גבה-קומה ורחב-גרם, שבחיי האזרחיים — הוא מתקן טרקטורים — אינו רחוק ביותר

פקודת הקרב

היום ינתן האות ויחידות החטיבה, בשי-
תוף עם יחידות צה"ל אחרות, תפרוצנה
אל עבר אדמת האויב. היום יושם על
כפות המאזנים גורל המדינה והעם.

פנינו לשלום! אך שלום במלוא
מוכן המלה. שלום בלי רצח בנבולות
המדינה, בכבישיה וכפריה, בלי חוליות
פיראין ומוקשים, שלום בלי הסגר בלתי-
חוקי על הסוואץ ומפרץ אילת, בלי הצה-
רות חוזרות ונשנות על דבר השמדתנו.
אולם, באם שלום כזה אינו ניתן להשגה
— ניקח את השגתו לירינו!

פנינו לשלום! אך נדע לעמוד
בפרץ. עם נשק ביר, שכב אחד כל העם,
נעמוד ונוכל ונדרקת ענינו תתן לנו את
הכוח המוסרי והפיזי לעמוד — יחידים
מול רבים.

רוחנו איתנה. עמוד נעמוד במאבק!
יכול נוכל ואף נצליח, כי המשימה שנמ-
סרה לירינו — לידים נאמנות נמסרה.
נעלה ונצליח!

מתוך עלון קרב מס' 2

לאבחנה — החל בשדה-המוקשים, וכלה באותה נקו-
דה חשובה שבדרך, בין המוצב 293 והמוצב 5, אשר
בה היה על שדרת "כוח ירמיהו" לפנות אלכסוניים
ימינה. בדרכה אל כביש רפיח-ניצנה, ולעקוף את
המוצב 5 (אשר ייתכן ועדיין לא ייכבש, בשלב זה
של הקרב, על ידי "כוח-זכריה"). הוחלט כי הסיירים
יוצבו על ידי מאירי, קצין-המודיעין של "כוח-
ירמיהו", שיסע עמם בראש "כוח-זכריה" עד לאותה
נקודת-מפנה. מה תקנה תהיה למצב, שעלול היה
להיווצר — מצב בו לא תהיה למאירי אפשרות
להציב את צמדי סייריו בדרך — וכיצד תנוט אז
הסיירת את "כוח-ירמיהו" — שאלות אלו לא ניקרו
עדיין בלב איש.

אחרי הג'יפים של יחידת-החוד ניצבו שבעת זחל-
מיה של יחידת-החלוץ — היא "פלוגת הקומנדו".
בראשון שבהם ישב הסרן אביתר, מפקד הפלוגה.
הוא התעתד לקיים עם הסיירת שלפניו קשר-עין,
באמצעות פיסת סרט לבן, שנקשרה על הפגוש הא-
חורי של הג'יפ השביעי. אל דפנות זחלמו, ואל אלה
של הזחלמים שמאחוריו — היו קשורים, ומקושרים
זה-לזה, תרמיליהם ושמיכותיהם של אנשי הפלוגה
— שהרי בתוך הזחלמים, הדחוסים באנשים, לא
נמצא לציוד זה מקום. בזחלמו של אביתר הוצב
גם מק"ב מן המסייעת, והוא היה הדחוס שבכולם.
בזחלם האחרון ישבו חבלני הכוח. הם נועדו לטפל
במיקוש שיתגלה במקומות בלתי-צפויים בדרך.

הגיי זחלמיה של "פלוגת-הקומנדו" היו נתונים
בידי נהגים מאנשי הכוח. הם כבר פיענחו, במאמץ
עצמי, את סודות-המקצוע של נהיגה בזחלם.

מאחורי זחלמי "פלוגת-הקומנדו" ניצבו ארבעה
טנקים מטיפוס "שרמן", אשר הוקצו לחלוץ. מפקד
יחידת-הטנקים הזאת היה הסגן אהוביה ומקומו —
בצריח הטנק הראשון. החלוץ-המשורין כולו —
שבעת הזחלמים וארבעת הטנקים — סר לפיקודו
של מפקד "פלוגת-הקומנדו", אביתר. משימתו, עד
לנקודת ההתפצלות, היתה לסלק במהירות כל מכ-
שול ואויב מדרכה של השדרה.

מאחורי החלוץ נערכה השדרה של הגוף-העיקרי,
ובראשה זחלם-הפיקוד של הכוח — ובו ירמיהו,
קצין-המבצעים שלו, קצין-הקשר, קצין-קישור אר-
טילרי וקשרים. באשר לסיוע, אש ראה ירמיהו
את משענתו העיקרית בתותחיהם של הטנקים, ולא
בארטילרית-השדה — שהרי התותחנים לא הורשו
לטוח את מטרותיהם באש, והטיווח לפי המפה —

השדרה במבנה אשר מחד יאפשר לה לבער מדרכה
במהירות כל אויב שלא הובא אולי בחשבון בתכנון-
שמראש, ומאידך גיסא ישמור בשלמות, לצורך המ-
שימה העיקרית, את רוב הכוחות.

את חוד השדרה היוו שבעה הג'יפים מיחידת-
הסיור. (בתחילה דובר אמנם על שמונה ג'יפים, אלא
שאחד מהם, ג'יפ אורחי מגויס, התקלקל בינתיים).

ארבעה מן הג'יפים היו ג'יפים צבאיים, חמושים
במקלעים-קלים, ואילו השלושה הנותרים היו ג'יפים
אזרחיים מגויסים, שנדרש כושר-איתוד רב כדי
להפעיל מתוכם את הבווקות שהוקצו להם. הגיי-
פים נועדו בעיקר-שלידבר לנוט את השדרה בדר-
כה, וכאן יש לדקדק ולומר, כי אנשי הסיירת שבי-
ג'יפים, סיירו את הדרך הזאת רק על גבי המפה,
ועל גבי תצלום-אוויר; כי מסיבות שהוזכרו לעיל לא
ניתן היה לבצע את הסיור-בשטח, אשר היה בתכנית.
משימת סימון הנתיב הוטלה על סיירי "כוח-ירמיהו";
הם נועדו לסמן את "הציר" בשביל הסיירת המנוטת,
על ידי הצבת צמדי סיירים לאורך הדרך הקשה

התאמצו לפנות מקום לרגליהם במכוניות הדחוסות, ובידרו את דריכותם בבדיחות מפולפלות. מצב-רוח דומה שרר גם בפלוגה המסייעת, שניש-אה אף היא, לרבות הנשק-המסייע שלה, ב-6 מכוניות 6X6, מאחרי תחנת-האיסוף.

אחרי המסייעת נערכו למסע 4 תותחים נגד-טנקים בני 57 מילימטר, שנים מהם גרורים ע"י נושאות-נשק ושנים — ע"י משאיות 6X6.

הללו מיועדים היו לשלב ההתארגנות-להגנה של-אחר הכיבוש. מאחוריהם ניצבו שתי משאיות ובהן רשתות "סומפילד", 100 מטרים אורכן, למעבר בחולות תחתים. ושתי משאיות אחרות ובהן תד"ל הכוח ודרגיהן של יחידת-הטנקים — כולם מסוג 6X6. האחרונה בשדרת הכוח — האחרונה בסדר, אך לא בחשיבות, כמובן — היתה מכונית-מטבח. התד"לים של הפלוגות היו צמודים לפלוגות, כשהם מפוצלים בין המשאיות 6X6 אשר לכל פלוגה. הסדר זה השתלם אח"כ, משנתקעו ונתקלקלו משאיות שונות בשדרה.

4.

האחריות לפריצת שדה-המוקשים באמצעות פלסי יחידת-ההנדסה הועברה ביום ג' ממפקד "כוח-יר" מיהו" למפקד "כוח-זכריה". ולנוכח הנסיון המר של הלילה הקודם, ומידת-ההספק הועומה של הפורצים, הוכפל הפעם מספר היוצאים — והועמד על שתי יחידות-משנה מיחידת ההנדסה, בפיקוד סגן מפקדה של היחידה הזאת. שתי פלוגות מ"כוח-זכריה" — פלוגות ג' ו-ד' — נועדו לחפות על הפורצים ולאבט-חם; אל היוצאים עתיד היה להצטרף מיוענו בר-דן, קצין ההנדסה החטיבתי של חטיבת "אפרים". קצין-המודיעין של "כוח-ירמיהו", מאירי, וכיתת הסיירים שלו, צורפו לכוחות-הפריצה ומשימתם — בשלב זה — לנוט את הכוחות הללו משטח הכינוס שב"בקעת השטוצר" הקטנה אל היתד שתקע ברידן בלילה שעבר, בפתח הפריצה.

בשדה-המוקשים יש לפרוץ שלוש פרצות, נאמר בפקודה. משיפרץ השדה, יעברוהו שתי הפלוגות שחיפו על פריצתו, ויתקפו את מוצבי-הגבול 2 ו-6. משייכבשו מוצבים אלה, ינועו ליצייתן שאר יחידות-המשנה של "כוחות-זכריה" דרך הפריצה. יחידת הסי-יירים של "כוח-ירמיהו" הצטרף לאותה יחידת-מש-נה של "כוח-זכריה" אשר תנוע לכבוש את המוצב 5, ובכל עיקול-דרך תשמיט צמד סיירים, לאכוון את "כוח-ירמיהו"; בשטח זה מתמזגת הדרך כלי —

ותיקונו בלילה — רב בו הסיכוי שיחטיא את המטרה. לעומת זאת תריסר תותחיהם הנאמנים של שנים-עשר הטנקים, שינועו יחד עם השדרה, עשויים היו לירות בזמן הדרוש, ולמטרות הנכוונות, כל אימת שיידרשו.

יתר הטנקים — שני צותים — ובראשם זחלם-הפיקוד של יחידת-הטנקים של הגוף-העיקרי, נמצאו מאחורי זחלם-הפיקוד של ירמיהו.

בזחלם-הפיקוד של יחידת-הטנקים נמצא מפקדה, רב-סרן עמרם, וכן סגן-אלוף יוחנן, אשר הגיע אותו יום אל הכוח, ונקבע כמפקדו של עמרם להתקפה זו בלבד.

בטנק-הפיקוד של הצות האחד ישב סגן-משנה ברנע, ובטנק-הפיקוד של הצות האחרון — הסגן יורם. מיכלי הטנקים היו מלאים דלק, סרטי-הכדור-רים החדשים היו טעונים, ופגזים מלוא-התקן סדו-רים היו בתאיהם.

הזחלם הטכני של יחידת-הטנקים חנה מאחרי הטנק האחרון, ובו מספר נהגים זורביים. מאחוריו חנה "זחלם החר"פ" של הטנקאים. מיחידת-הטנקים והלאה נערכו למסע 12 משאיות 6X6, ובהן הפלוגות הרובאיות ד', ב' ו-א' — כל אחת בארבע מן המכוניות הגדולות הללו, בעלות ספסלי-המושב. על אף ספסלים אלה ורובדי-המטען רחבי הידים, רבתה בהן הצפיפות. בראשן עמדה נושאת-נשק ובה סגן מפקד-הכוח; חיים — המשמש כמפקד כוח ב' — ועמו השליש. נושאת-הנשק של חיים צוידה באמצעי-קשר מתאימים, כדי שתוכל לשמש בהתעורר הצורך, כמפקדה זורבית של הכוח כולו. בסוף שדרת תרי-סרי-המשאיות ניצבה תחנת-האיסוף של הכוח, שמנ-תה שליושה כלי-רכב — שני אמבולנסים וטנדר. הבנות הספורות ששירתו ביחידות "כוח-ירמיהו" לא ויתרו על השתתפותן במבצע, והן נספחו אל צות תחנת-האיסוף.

בכל המכוניות "רכות העור" — כלומר, חסרות-השריון — שררה דריכות יתרה, לקראת המסע הלילי בשטח האויב. שהרי חדירות הן לכדור-רים; ומה עוד שעמיקם, מפקד פלוגה ד', עמיאל, מפקדה של פל' ב', וג'וחה, מפקדה של פל' א', הורו לאנשיהם כי לא ירדו בשום פנים מן המכוניות גם במקרה שתפתח עליהם אש, אלא-אם-כן יקבלו פקודה מפורשת לעשות זאת — כי השטח זרוע מוקשים, והירידה מן המכוניות לשם תפיסת מחסה עלולה להסב אבידות גדולות יותר. החיילים

ומה עוד בחשכה — עם המישור העצום שמעבריה, עד לבלי הכירה. לגיווט המדויק של "כוח-ירמיהו" נודעה חשיבות מכרעת במיוחד דרך שדה המוקשים על-יד המוצב 293.

מאחר שיחידותיו של "כוח-זכריה", אשר נועדו לחפות על פריצת שדה-המוקשים, פיגרו לבוא (מחמת החול הטובעני שנתקלו בו בדרך, ואשר האט את קצב תנועתו), ניתנה לירמיהו הוראה להפריש בינתיים לצורך החיפוי על הפריצה מחלקה אחת מכוחו.

ב"בקעת השטוצר" נערך ליציאה הכוח-הפורץ: מחלקה מפלוגה ב' של "כוח-ירמיהו", שתי יחידות הפלסים, קצין-המודיעין של "כוח-ירמיהו" וסייריו, וברידן, קצין-ההנדסה החטיבתי.

יחידות-המשנה של הכוח שב"בקעת השטוצר" חולקו לצורך התנועה אל שדה-המוקשים ל"כוח א'" "כוח ב'" ו"כוח ג'", לפי תפקידיהן — וקצין המודיעין החל מנוט אותן לעבר השדה.

זמן קצר לאחר שהחלה התנועה עצר מאירי את השורה-העורפית הארוכה כדי לפקוד את הכוחות, ונוכח לדעת כי אבד לו "כוח ג'" — "כוח ג'" נמצא משתתה עדיין ב"בקעת השטוצר". מאירי הניע אותו קדימה, וצירף אותו לשדרת ההולכים.

סוף-סוף הגיע כוח-הפריצה אל אותה יתד שתקע ברידן לבלי אמש. המחלקה מ"כוח-ירמיהו" נפרסה לחיפוי, והפלסים נתלקו לשלושה ראשים, והחלו פורצים שלוש פרצות. ליתר דיוק, הראש התיכון המשיך בפריצה הקטנה מאמש, ובן-ידן נע לפניו, בעוד שני הראשים האחרים מתקדמים עקב בצד אגודל משני עבריו. מאירי וסייריו דרבנו את הפלסים כי יתקדמו בתוך השדה. החשכה היתה כבדה. בדי עמל ניתן להבחין בדקל שבמרחק כמאתים מטרים משפת השדה. חרף ההוראה להרחיק את שתי הפרצות הא-גפיות בשיעור של מאה וחמשים מטרים מן הפריצה התיכונה, החלו שתי הפרצות האגפיות ובמיוחד הש-מאלית נוטות, נטהו-הלוך, לעבר הדקל — הפלסים נמשכו אליו כאילו כפאם שד. על המלאכה כולה ניצח עתה זכריה עצמו אשר בא למקום עם שתי פלוגות אבטחה. תחת ידו הלכו הפרצות ונוצרו.

בינתיים, בדרך אל "בקעת השטוצר", המתונה שדרת "כוח-ירמיהו" לאות התזוזה; וכוחותיו של זכריה, שחניתם היתה מרוחקת יותר מן הגבול, כבר נמצאו בתנועה לעבר שטח-הכינוס שלהם. אותם מפקדים בשדרת "כוח-ירמיהו", שהיו בסוד

העניינים, סחו בינם לבין עצמם בהרעשה הכבדה שתונחת על מערך-רפיה לפני ההתקפה עליו — והידיעה הזאת השרתה עליהם בטחון מיוחד במינו. ממוצבי האויב 22 ו-20 שלחו שני זרקורי-ענק אלומות אורם, והטילו אור רפאים על הסביבה; הובטח כי זרקורים אלה יחוסלו עד שתתחיל ההת-קפה.

נקפה השעה השביעית, אחריה השמינית, ובאה התשיעית. בעוד רבים מעיניים בקוצר-רוח בשעור-ניהם, ניתנה ליחידות — להפתען הרבה — הוראה לחזור למאהלים: ההתקפה לא תבוצע בזה הלילה, נאמר להן. למפקדים שהיו "בסוד העניינים" סופר כי בוטלה ההרעשה הכבדה.

בדרך חזרה השמיעו החיילים הערות עוקצניות בדבר "המתיתחה" שמתחו אותם. מסתבר, איפוא — אמרו רבים — שאין פעם זו שונה מפעמים קודמות, בעבר, בהן הוזעקה, לפי השמועה שעברה אז בתוכם, לכבוש את הרצועה "באורח מוחלט וסופי", והוחזרו כלעומת-שבאו. ב"פלוגת-הקומנדו" החמיר אותה שעה "מצב-הרוח" עקב תאונה עגומה: — מפקד-כיתה, שבחגורתו תקועים היו מספר רימוני-התק-פה, קפץ מעל הוחלם בהגיע הפלוגה למאהל שלה ורימון שנשמט מחגורתו התפוצץ בין רגליו ופצעו קשה.

אבל פריצת שדה-המוקשים נמשכה כאילו לא אירע דבר. מאירי, קצין-המודיעין של "כוח-ירמיהו", קיבל הוראה לבצע את הסיוור אשר לא ניתן לו לבצעו אמש. כאשר הגיעו הפלסים שבפריצה התיכונה אל הדקל, הודיע ברידן, אשר נע בראשם, כי הפריצה בחלק זה של השדה נסתיימה. מאירי העיר כי עד לגדך המסמנת בצד המצרי את שדה-המוקשים נש-ארו עוד כארבע מאות מטרים. ברידן השיב כי בדוחות-המודיעין דובר על שתי חגורות-המוקשים בלבד, ולאחר שפרץ שתי חגורות אלו אין בדעתו להמשיך. עמדה אז השעה 0100. בפרצות האגפיות נמשכה העבודה, אך סיומה כבר נראה-בעין. מפקד "כוח-זכריה", האחראי לפריצה, אמר למאירי, כי הוא מקצה לו שעה וחצי לסיוור — מעתה ועד 0230, מתוך חישוב לפנות את השטח לפני אור-היום — וכי אם יתפתח קרב-אש בין כוחותינו והמצרים יהיה עליו להקדים שובו. מאירי טען, כי פרק-זמן זה לא יספיק לו כלל וכלל, אולם זכריה הודיעו כי לפני עלות-השחר יפנו כוחות הפריצה והאבטחה את השטח. מאירי קרא לסייריו והחל מוליך

עם סייריו ליד הדקל. הוא רצה לסרוק את הדרך שעבר, כדי למצוא את הסייר הנעדר.

„נלך לחפש אותו“, אמר לאנשיו.

הוא הוליך את הסיירים חזרה. הם צעדו עקב-בצד אגודל, ודקריהם מגששים את הקרקע לפניהם, עד אשר פגעו במוקשים. אחדים מן הסיירים החלו משתהים יתר על המדה. מאירי החזיר את כיתתו אל הדקל.

„מי מתנדב ללכת אתי?“ שאל אותם שם. שני רב-יטוראים, „מתנדבים קבועים“, התנדבו גם הפעם. מוצב 6 הוסיף לירות אש דלילה, מפוזרת. בחשכה המעובה התקדמו השלושה ובאו אל השטח הממוקש, שאצל הגדר. לשוא קראו בשמו של חברם. הם נעו הלאה, מגששים את דרכם בין המוקשים, עד שבאו אל הגדר.

„נחזור“, לחש למאירי.

בחזרה צעקו פעמים אחדות את שמו של הנעדר, ולא נענו. הדקל נעלם מעיניהם, ומאירי נסתייע במצפנו כדי לבחור את הנתב בו ילכו. שוב חסמו מוקשים את דרכם. מאירי ניוט אותם בעזרת הדקל והמצפן, עד אשר נסתמן לעיניהם, בחשכה הכבדה, האילן המבוקש. הם התברכו במזלם הטוב, כאשר הגיעו אליו בשלום.

מאירי וסייריו בחזרה מאצל הדקל, עברו דרך הפרצה התיכונה, יצאו מן השדה והגיעו עם שחר ל„גבעת הרילסים“. שם פגשו במחלקת-האבטחה מ„כוח-זכריה“ שהופקדה על אבטחת הפרצות מחדש שש שמא הבחינו המצרים בפעולה שבוצעה בשדה המוקשים, וימקשוהו שנית. על-אף ההוראות שניתנו להם — לפתוח באש על כל אויב אשר יתגלה בפרצות — לא ירתה מחלקה זו בשמונה ערבים וגמלם אתם, שנראו משוטטים בסביבת שדה-המוקשים.

אותם לעבר הגדר, כשהוא הולך ובודק בדקריהם-החב-לנים את הנתב שבחר בו. בצמוד אליהם נעו מחלקת-אבטחה מיחידות האבטחה של „כוח-זכריה“, וכן קצין-ההנדסה ברידן.

כעבור מאות מטרים אחדות נתקלו במוקשים חד-שים. מאירי וההולכים אחריו התקדמו בעזרת הדקל שלו. הם הגיעו לגדר-בקר, שם נפרדו מאירי וסייריו ממחלקת-האבטחה ומברידן. הם חצו את הגדר, ומצאו את עצמם על דרך-העפר המחברת את מוצבי-הגבול 6 ו-2. בנועם בדרך זו צפונה, מצאו את המקום בו היא נפגשת עם הדרך המוליכה אל המוצב 293. מאירי התגנב לבדו מאות מטרים אחדות בדרך זאת, שכמעט ולא ניתן היה להבחין בה, וסימן אותה פה ושם. בשעה 0230 החל חזרה ושב, עם סייריו, אל המקום בו חצו את הגדר. הם חצו אותה, ונעו — בשורה עורפית, כשמאירי בראש והדקר מדקר בא-דמה לפניו — אל עבר הדקל. אותו זמן נורתה לעברם אש מפוזרת ממוצב 6, שהרגיש כנראה בתנועתם.

בדרכם נתקלו שוב במוקשים. לפתע גשמעה הת-פוצצות קרובה, אך הקבוצה לא התעכבה. ליד הדקל עצר מאירי את סייריו ופקד אותם, אחד נעדר. מאירי שיער שהנעדר מוטל עתה אי שם, בין הדקל והגדר. הוא אמר זאת לברידן ולזכריה, שהמתינו אצל הדקל, והדגיש כי מצא שטח נוסף הממוקש „מיקוש פראי“, ליד הגדר. הנעדר נפגע, כנראה, בעת חצית שטח זה — אמר.

„יתכן שיש עוד מוקשים ספורים פה ושם“, נאמר לו. „נטפל בהם אחר-כך. עכשיו — מאוחר מדי.“
עמדה אז השעה 0300 בקירוב; וזכריה אמר למאירי כי שוב לא נותר זמן לפינוי המוקשים, וכי הוא מחזיר את כוחותיו מן השדה. קצין-המודיעין נשאר

יום ד' - 31.10.56

ובמידה ידועה — גם דרך התנועה אל היעדים, ואורה כיבושם.

סיכויים קודרים אלה נצטרפו אל העובדה שקבוצת הערבים עשתה מה שעשתה (ואין לדעת בדיוק מה עשתה) בפרצות שבשדה-המוקשים — ויחד עם עובדי דה זו היו „אבן“ כבדה, אשר העיקה על לב מתכנני המבצע ומשתתפיו. המוקשו הפרצות מחדש? — שאלה זו ניקרה בהם נקירות-של-ממש.

השיבושים הללו, אשר הם וכיוצא-בהם אינם אלא תופעה רגילה למדי ערבי-קרב — שכן אין לך כמעט

העדרו של הסייר עורר דאגה חמורה: לא רק לשלומה, אלא אף לגורל ההתקפה כולה. האפשרות כי נפל בשבי הובאה בחשבון, ומסקנות עגומות הוסקו ממנה: הסייר ייעוצה; עיגויים שוברים לעתים את כוחו של האמיץ-באדם; אם ידובבו העיגויים את הסייר, יצילו המצרים מפיו פרטים חשובים הידועים לו על ההתקפה הישראלית — מקום הפריצה כשר-דה-המוקשים, הרכב הכוחות התוקפים, ויעדיהם;

ברידן בעל הנסיון וההעזה יצטרך להיות עם „כוח-זכריה“, אשר עליו הוטלה האחריות המלאה לפריצת השדה. ואילו „כוח-ירמיהו“ עתיד היה לחצות את שדה-המוקשים רק אחרי שיעבור בו „כוח-זכריה“, ובעקבותיו.

3.

ביום ד', 31 באוקטובר, תמו ונשלמו, לכאורה, חלוקת היעדים וקביעת הרכב הכוחות לביצוע המשימות השונות. „כוח-זכריה“ ו„כוח-ירמיהו“ קיבלו את המשימות שפורטו להם אמש — ויחד עם יחידות ההנדסה והארטילריה שהוקצו להם היוו הם את כוחות הנורו-הדרומית בהתקפה על מערך-רפית. אולם, מפקד חטיבת „אפרים“ עמד, מרגע שסוכמה

סופית תכנית המבצע, בפני הבעיה: — כיצד ישלוט בשני-צירי-ההתקפה — הצפוני והדרומי — של חטיבתו, המרוחקים זה מזה, ואשר אורגנו בפועל כשני כוחות-משימה נפרדים ועצמאיים למחצה. הפתרון שנראה לו לגבי הציר הדרומי היה, בתחילה, מסירת הפיקוד למפקד „כוח-ירמיהו“; שכן ירמיהו, שהקדים לבוא עם כוחו לגזרה, הוכנס בסוד פרטי המשימה לפני זכריה, והספיק ללמדה ולסייר סור-רים מכינים — ואילו זכריה, שהגיע אחריו, ושבת-חילת התכנון נאמר שרק חלק מכוחו יוקצה להתקפת הציר הדרומי, עדיין לא קנה לו בקיאות מספקת בתכנית ההתקפה הזאת לכל פרטיה ודקדוקיה, עד כדי שיוכל לפקד עליה. גם בהמשך הדברים, ולאחר שכל כוחות-המשימה של זכריה הוקצו להתקפה בציר הדרומי, נראה לאפרים, כי מוטב שירמיהו יפקד על כל כוחות ההתקפה, בשל הסיבה האמורה. אולם בשעה 16.00 של יום ד', ממש ברגעים האחרונים שלפני הפעולה, עמד הדרג הממונה עלי-כך שהפיקוד בציר הדרומי לא יהיה בכפיפות של „כוח-זכריה“ ל„כוח-ירמיהו“, לפיכך החליט אפרים להטיל על סגנו, דו-רון, את האחריות לתיאום המעבר של הכוח האחד דרך הכוח השני, או, באם יחייב זאת המצב, גם פעולות תיאום נוספות בהמשך הפעולה באותו ציר. תמורות אחרונות אלה נעשו במעמדו של זכריה, והוא ידע, איפוא, עליהן. לא כן ירמיהו שכבר נסע ממפקדת החטיבה אל כוחו. הוחלט, על-כן, שדורון, אשר ימתין ל„כוח-ירמיהו“ בפתח הפריצה של שדה-המוקשים, יודיע במקום לירמיהו כי נתמנה לתאם בינו ובין זכריה.

את הפיקוד העליון על כל כוחות הנורו-הדרומית השאיר אפרים בידיו.

פעולה צבאית המתנהלת מתחילתה ועד תומה כפי שתוכננה, ללא תקלות — לא שינו את תכנית-ההתקפה ואת מועדיה. שיקולי מרחב וזמן, ועצם טיבה של המשימה שהוטלה על כוחות הנורו-הדרומית, לא איפשרו שינויים מעין אלה.

הוחלט להסתכן ולהעביר את הכוחות באותן פרצי-צות שנעשו בשדה-המוקשים, הגם שיתכן כי הכוחות יתקלו בהם עתה במיקוש חדש, או במארב, או במחסום-אש ארטילרי. הוחלט שלא לשנות דבר — והחלטה זו, שלכאורה היא הקלה-יותר, היתה למחליטים אולי ההחלטה הקשה ביותר שחרצו במל-חמת-סיני.

2.

בבוקר יום רביעי נערכה קבוצת-פקודות נוספת במפקדת חטיבת „אפרים“, והיא נתמסכה עד הצהריים, עת אושרה סופית תכנית ההתקפה. זמן קצר מאוד נותר לזכריה וירמיהו בשביל להשלים את הכנותיהם, ובמיוחד נמצא דחוק בזמן זכריה, שכן שטח-הכינוס של כוחו נמצא מרוחק עדי-מאוד מקר-ההתחלה, והיה עליו להניע את כוחו שמה עוד בשעות האור, למען יספיק לבצע את משימותיו בעוד לילה. עם זאת, נעשו ביום רביעי אי-אלה דברים שלא הספיק הזמן לעשותם ביום שלישי. ב„כוח-ירמיהו“ התאמנה פלוגה ד' בנסיעה על גבי טנקים ובזניקה-להסתערות מעליהם. מפקד הפלוגה, עמיקם, החזיק בדעה כי יש-גם-יש אפשרות להסיע רגלים על טנקים, בעת מסע-לקרב ולעיתים גם בקרב עצמו, מבלי שיפריעו הרגלים הרכובים על סיפונם של הטנק להפעולו של תותח-הצריח. הוסכם בין עמרם (מפקד הטנקים) ועמיקם (מ"פ ד') שמחלקת רובאים תרכב על ארבעה טנקים — כלומר כיתה רובאית שלמה לכל טנק וטנק למפקד-מחלקה, מטחו וכיתת-הגנש שלו. למרות היסוסיו של עמרם קבע ירמיהו כי אנשיו לא יזנקו מעל הטנקים אלא בשלב האחרון-שבאחרונים של ההסתערות (אלא אם כן יקבלו ממנו פקודה אחרת).

ירמיהו, ששמע מפי קציני-המודיעין שלו את קורות הלילה, לרבות התגלית של המיקוש הנוסף שבין הדקל והגדר, תבע ממפקדת-החטיבה כי יסופ-חו אליו, תחת פיקודה, כיתה או שתיים מחיל-ההנדסה, מוסעות על זחלמים, בפיקודו של ברידן — או, לפחות, את ברידן שיפקד על חבלני הכוח שלו — כיון שידע כי חבלני הכוח שלו מחוסרי-נסיון הם בפ-ריצת שדה-מוקשים. אולם מן החטיבה נאמר לו, כי

זמן מה לפני השעה 2100 הגיע "כוח זכריה" — לפתח הפירצה התיכונה. דורון פגש שם את זכריה, והודיעו על החלטתו לבדוק את הפרצות מחוץ. הבדיקה החלה.

כל משך הבדיקה, שנמשכה למעלה משעתיים וחצי, היו הזרקורים שבמוצבים המצריים 22 ו-20 "מטאטאים" את השטח, ואורם נפל מדי פעם על יחידות "כוח-זכריה", הממתינות ליד שפת שדה-המוקשים. קבוצות פלסים נעו בשלוש הפרצות. קבוצת הפלסים שעסקה בבדיקת הפירצה התיכונה, סימנה אותה בסרטים לבנים בשוליה, ובסרט לבן יחיד — באמצעה, צמד גרות, בתוך קופסאות-פח הפתוחות לעבר ישראל, סימן את הכניסה לפירצה; וצמד גרות נוסף הוצב כ-40 מטר הלאה-משם. אור רות אלה השרו עידוד רב על שתי פלוגות-החלוץ של זכריה, שנעו בעקבות הפלסים המתקדמים אל הדקל. אל הדקל הוצמדה קופסת-גר אחת, ושם חדלו הפלסים ממלאכתם. מאירי, קצין המודיעין של "כוח-ירמיהו", שיגר אחד מסייריו שימתח סרט לבן מן הדקל עד הגדר, לפי איזמוט שקבע לו. הסייר עשה זאת, בלא להתקל בדרכו במוקשים. סברתו של מאירי כי קיימת חגורת מוקשים שלישית, הופרכה לכאורה. בנוען מימין לסרט הלבן, ובצמוד אליו הגיעו שתי פלוגותיו של זכריה בשלום אל הגדר, חצו אותה, ועלו על הדרך המקשרת בין מוצבי-הגבול 2 ו-6. פלוגה אחת פנתה ימינה, לתקוף את המוצב 6, והשנייה פנתה שמאלה לתקוף את המוצב 2.

3.

בינתיים קרב ובא "כוח-ירמיהו", שיצא בשעה 2000 משטח-הכינוס שלו והחל נוסע אל שדה-המוקשים. ירמיהו לא קיבל עדיין ידיעה, כי דורון נתן מנה למתאם בין כוחות הנורע הדרומית של ההתקפה, אך דורון, שנמצא ליד שדה-המוקשים, נכנס לרשת-הקשר של ירמיהו כתחנת "ורדה שבע", ושי-דר לירמיהו הוראות, כי ימתן ולא יתקרב לפרצות. זרקורי האויב לא חוסלו עדיין, ואלומות-אורותיהם ליטפו מדי פעם את השדרה הארוכה. בקרבת קטע-הדרך שבין כרם-אבשלום ושדה-המוקשים נפתחה על השדרה אשה-טרדה של תותחים, מעבר רפיה. פגזיהם התפוצצו בקרבת השדרה. נראה היה כי הפגזים מתפוצצים רק לאחר שהעמיקו חודר בחול התחתון.

ברור היה לירמיהו כי לאור הזרקורים נתגלתה

1.

ברדת החשכה נערכו השדרות למסע: "כוח-זכריה" — על יד דקלת — ו"כוח-ירמיהו" — ליד גיר-יצחק. הפעם נמנע ירמיהו מנשיאת נאום ערב-קרב לחייליו, מחשש "עין-רעה" ולבל יאמרו החיילים כי "כאשר המפקד מדבר, דוחים את הפעולה". במקומות אחרים שלאורך גבול גורת-רפיה נערכו למסע שאר השדרות של חטיבת-הרגלים "אפרים" וחטיבת-השריון "נפתלי". אותו זמן עצמו היו כוחות מצריים ויחידות "צבא-השחרור-הפלשתינאי" דורכים עצמם, בעשרות מוצבים גדולים וקטנים שבעבר-ההוא של הגבול, להכות-אחור את המהלומה הישראלית הצפויה להם. 48 שעות חלפו מאז פרצה מלחמת-סיני. בגזרות אחרות של המערכה הגדולה כבר העמיקו הכוחות הישראלים לחדור לשטח חצי-האי, והמצרים וה"פלשתינאים" שברצועת עזה ידעו עתה כי בעוד שעות לא-רבות יותקפו גם הם.

2.

בשעה 1700 יצא "כוח-זכריה" משטח-הכינוס שלו שבצומת-הדרכים דקלת — כרם-אבשלום — גיר-יצחק, ונע בדמדומי הערב האחרונים לעבר הפרצות שבשדה-המוקשים, כשסיירי "כוח-ירמיהו" מנוטים אותו בדרכו. כל הכוח צעד, להוציא את המסייעת שהוסעה עם כליה.

הדרך החולית הטובענית קשתה על ההולכים. נוסף על נשקם וחגורם הכבד נשאו רובם-ככולם משא של יותר משלושים שנות חיים, המבלות במידה זו או אחרת את כוחות הגוף. נושאת-נשק אחת, שבה נסע צות קצין-הקישור הארטילרי מיחידת-התותחנים, שנועדה לסייע להתקפת "כוח-זכריה", והפלסים בשבעה מוחלמיה של יחידת-ההנדסה — שניתנו לצורך המבצע ל"כוח-זכריה" ואחרו לבוא — נצטרפו לכוח רק בשעה 2000, בקרבת כרם-אבשלום. הכוח הוסיף לנוע משם אל שדה-המוקשים.

עוד קודם לכן נסע דורון, סגן מפקד חטיבת "אפרים", ממטה החטיבה — ובא לאחר רדת החשכה אל הכניסה לפירצה התיכונה שבשדה-המוקשים. שם פגש בסגן-מפקד יחידת-ההנדסה, ועמו פלסיו. כן באו לשם השוטרים הצבאיים, שמיועדים היו לאכונת הכוחות בפרצות. דורון קבע כי הפלסים יבדקו את הפרצות מחדש, שמא מוקשו, ויסמנו אותו למעבר באמצעות אורות; וכי שוטרים צבאיים יתפסו עמדות אכונה לאורכן.

שדרתו לעיניהם של צופי-הארטילריה של האויב שבמוצבים 6 ו-2, והללו מנחיתים עתה עליה את אש תותחיהם. הוא הודיע למפקדת החטיבה ולקצין-הקישור הארטילרי שלו על האש המונחת עליו, וביקשם להמטיר אש נגד-סוללתית על תותחי האויב.

4.

בסמוך לחצות נשלמו בדיקתה וסימונה של הפירצה המרכזית.

סגן מפקד יחידת-ההנדסה בא אצל דורון והודיעו, כי בעוד שהפירצה המרכזית הוכחה כטובה למעבר, הרי מוטב שלא יודקו כוחותינו לפירצה הימנית כיון שנראה כי הוזה במשך שעות היום הסרט הלבן שלה; הפירצה השמאלית — גם בה יש מגרעות. היא מתחילה בריחוק 80—70 מטרים מן הפירצה המרכזית, במקום 150 מטרים כמתוכנן — והיא מתקרבת-והולכת אליה ומסתיימת בריחוק כ-30 מטר רים מן המוצא שלה, ליד הדקל.

מן הפלוגות שיצאו לכבוש את 6 ואת 2 לא הגיעו עדיין דיווחי-הצלחה. משחלף עוד זמן-מה, ולא חלה התקדמות בהתקפותיהן המשתהות, החליט זכריה לס-טות מן התכנית, שאמרה כי את הפלוגה מ"כוח-זכריה" המוסעת בזחלמים, יש להעביר בשדה-המוקשים רק לאחר שייכבשו שני מוצבי-הגבול. זכריה החליט לשגר פלוגה זו מיד, בצירוף פלסים — שהיו להם שני זחלמים משלהם — כדי שתפרוץ את שדה-המוקשים השני. שיקוליו היו: זמן רב אבד כבר, ויש להמשיך במבצע בלא להמתין לכיבוש 6 ו-2. רק אש מועטה נורתה מן הכיוון הכללי של מוצבים אלה, וזכריה העריך כי שתי הפלוגות שנשלחו לתקפם משמשות, ע"י עצם היותן בשטח, אבטחה מספקת למעבר יחידות נוספות בפירצה. זכריה הורה, איפוא, לפלוגת הזחלמים להתקדם.

5.

גרשון מפקד פלוגת הזחלמים, ומאירי, קצין המו-דיעין של "כוח ירמיהו", נסעו בזחלם הראשון של הפלוגה. בזחלם שלהם, וכן בזחלמים האחרים, שררה צפיפות שלא תתואר במלים. משעברו בשלום בפיר-צה המרכזית, נערכה הפלוגה בהכונתו של מאירי על דרך-העפר המוליכה ל-293 — והתכוננה להמ-שיך בהתקדמותה. אלא שכאן חל עיכוב נוסף.

מפקד הפלוגה שנועדה לכבוש את המוצב 6 לא הצליח לזהות מוצב זה. המוצב שכן בתוך שדה-המוקשים עצמו, בריחוק כשש מאות מטרים מן המקום בו חצו יחידות "כוח-זכריה" את הגדר. שביל

הוליך אליו מן הדרך המתמשכת לאורך שדה-המוקשים — אך איש לא ידע על קיומו של שביל זה. אש מפורזת מנשק-קל, שנורתה מן המוצב לעב-רים שונים, עזרה לכוון את הפלוגה התוקפת אל יעדו; אך יחד עם זאת הפחיתה אש זו, כנראה, לא-במעט את תנופת מפקדה לתקוף. מפקד-פלוגה זה, שהיה חדש ב"כוח-זכריה", בא אל גרשון — שהיה מתעתד להפליג בזחלמיו לכיבוש המוצב 293 — וביקש ממנו כי יסייע לו בכיבוש המוצב 6. גרשון ביקש באלחוט אישור לכך מזכריה, והבטיחו כי "הענין" יימשך דקות לא-רבות. מאחר שתנועתה של פלוגה ב' בזחלמיה, בפקודו של גרשון, לעבר מוצב 293 היתה מותנית בכיבוש המוצבים 2 ו-6, נאות לכך זכריה.

כל אותו זמן הוסיף דורון לשדר באלחוט — בתור "ורדה שבע" — ידיעות אל ירמיהו, על ההתפת-חויות ב"כוח זכריה". מאחר שירמיהו לא ידע מי הוא, זיהה את עצמו; אך גם אז לא ידע ירמיהו בודאות מי הוא המדבר אליו. ירמיהו שלח את שלמה (מפקד הסיירת) בגיפ לברר מה המצב בשדה המוקשים. שלמה מצא בפתח שדה המוקשים את דורון שהודיע לו כי הוא "ורדה 7". דורון הודיע לשלמה שיודיע לירמיהו כי שדה-המוקשים פרוץ וכי עליו להתקדם. ירמיהו פקד על שדרתו להתקדם עד שהגי-עה בשעה 2330 לפתח הפירצה המרכזית של שדה-המוקשים. שם ירד ירמיהו מהזחלם שלו ונפגש עם דורון.

6.

בהאזינו לרשת-האלחוט של "כוח-זכריה" שמע דורון כי חל עיכוב בהתקדמות הפלוגה המוסעת בזחלמים. הוא התקשר עם זכריה ושאל לסיבת הד-בר. בשמעו כי הם נתעכבו לסייע בכיבושו של מוצב 6, לפי בקשת מפקד הפלוגה שעליו הוטל לכבוש מוצב זה, התיר רק לירות על המוצב אש נותבת ממקלעי הזחלמים, למען יקל לפלוגה הרגלית לאכ-זו; ומיד לאחר זאת — הורה דורון — תמשיך פלו-גת הזחלמים בהתקדמות לעבר שדה-המוקשים השני, ותכבוש את 293. דורון רצה כי יוצר לפחות מגע עם שדה-המוקשים השני, שעה שתגיע שדרתו של ירמיהו אל השדה הראשון.

מקלעי הזחלמים הופנו, איפוא, לעבר רשפי-האש של המוצב 6. במקום הופיע זכריה; ובראותו כי כיבושו של המוצב 6 משתהה — ביטל מיד, בלשון חריפה למדי, את התכנית לשחף את פלוגת גרשון

באיזו דרך שהיא בהתקפה על מוצב זה, הוא פקד עליו להמשיך בביצוע משימתו אשר נקבעה לו — לכבוש את המוצב 293.

זכריה החל מודא אישית, כי הפלוגה שנועדה לכבוש את 6 תבצע את משימתה; פלוגת גרשון שנמצאה על הדרך המתמשכת מקרבת המוצב 6 אל עסקה בבדיקת מקלעיה ובניסויים. אש-הניסויים לא כוונה כלפי מוצב 6, מחשש שתפגע בפלוגה המתאמצת לכבוש אותו. גרשון ביכר להפנותה צפונה-מערבה — הוא הכיוון הכללי של מוצבי רפיה. צרורות רבים נשתלחו לעבר ההוא — ובצירופם היוו מכת-אש נאה למדי.

7.

בעוד דברים אלה מתרחשים, הוסיפה הפלוגה שנועדה לכבוש את המוצב 2 לנוע בחשכה לחפש אחר יעדה. נראה היה, כי המוצב הזה נעזב. שאלמלא כן, היו המצרים שבו יורים — ומגלים בכך את מקומם לכוח לתוקף. משאוכן מוצב — ועדיין לא היתה ודאות כי אמנם זהו מוצב 2 המבוקש — הוזמן סיוע ארטילרי. הסיוע ניתן רק מקץ 45 דקות. הפלוגה הסתערה וכבשה גבעה ריקה. שוב פתחה הפלוגה בחיפושים אחר יעדה.

לזמן זה התגעשה באש כלי-נשק קלים וארטילריים כל גורת רפיה כולה. הרקיע השחור נצטלק תכופות בזיקוקים, לגוניהם השונים, ובכדורים נותבים; והאוזן שמעה ללא-הרף נפצים קרובים ורחוקים. לאש-הארטילריה הנורית על שדרת "כוח-ירמיהו" נצטרפה לפתע גם אש מרגמות בנות 81 מ"מ שבאה כמדומה מן הכיוון הכללי של מוצב 2. מהכיוון הכללי של מוצב 6 נורתה לעבר השדרה אש-נשק-קל מקוטעת; האש, לסוגיה השונים, לא פסחה על שום חלק של השדרה הארוכה, והיא נעשתה מדויקת יותר ככל שקרבו מחוגי השעון לשעת חצות. אחרי השעה 2400 עלתה הפלוגה שנועדה לכבוש את מוצב 6 על המוצב, תפסה שבוי אחד, ואת שאריתו מצאה ריק מאדם. היא התבססה בשטח שליד המוצב אשר נעזב. אש מק"בים נורתה עליה מגבעות גת שנשתמנה לעיני אנשיה במרחק מאות מטרים אחת דות צפונה-מערבה מהם. אש זו עוררה חששות שלא מוצב 6 נכבש. אלא גבעות מחופרות אחרת, הסמוכה אליו — או שהכוח שהחזיק במוצב 6, ונסוג ממנו תפס עתה עמדה חדשה.

8.

ירמיהו החל דוחק בדורון, כי יתיר לו לעבור

גם כוחו בשדה-המוקשים, ואילו דורון החל דוחק בזכריה שיחיש את תפיסת המעבר שבשדה-המוקשים השני. ההפגזה על "כוח-ירמיהו", הממתין אצל הפירצה שבשדה הראשון, נמשכה; דורון חשש עד-מאוד לשגר את הכוח הזה הלאה, פן ישאר מרותק ומופגז באיזור החולות לפני שיפרץ המעבר בשדה השני. ברם, לא חלפו דקות רבות וזכריה הודיע כי פלוגת הוחלמים שבפיקוד גרשון נסעה ועבדה בשדה השני, בלי להיתקל במוקשים.

מששירד זכריה לדורון כי שדה-המוקשים השני פתוח למעבר, ביקש ירמיהו מדורון כי יתיר לו כבר לחצות עם שדרתו את שדה-המוקשים הראשון; כבר חלפה השעה 2400; לעלות השחר לא נותרו אלא חמש שעות — וכוחו נמצא עדיין בתחילת דרכו הארוכה אל יעדיו.

דורון נתן אישורו למעבר, אך בפירצה התיכונה בלבד. שיקוליו לכך היו כי הפירצה הימנית פסולה, משום שידיים זרות טלטלו את הסרט הלבן שלה, ואילו הפירצה השמאלית, שהיתה כשלעצמה כשרה למעבר, נמצאה סמוכה מדי לפירצה התיכונה — והיה אם יעבור "כוח-ירמיהו" בשדרותיים, בשתי הפרצות הללו תחת ההפגזה הכבדה, תגדל — כפי שסבר — פגיעותו לאש תותחי האויב; דורון העריך את עצמתה של אש זו בגודל של תותחי 25 ליטראות. דורון כבר עבר בפירצה התיכונה לכל אורכה, ומצא כי גם לאחר שיעברו בה הטנקים, יוסיפו פני-הקרקע שלה להיות עבירים לרכב הגלגלי. שיקול נוסף של דורון, אשר הגיעו להורות לירמיהו כי יעביר כוחו רק בפירצה התיכונה, אמר כי יש לצמצם ככל-האפשר את זמן המעבר בשדה, וכן אין להוציא זמן להתארגנות כפולה — תחילה לפיצול הטנקים מן השדרה למעברם בפירצה נפרדת, ואחרי כן — להתלכדות השדרה מחדש.

את שיקוליו אלה מסר דורון בקצרה לירמיהו. ירמיהו קיבלם; הוא פקד, איפוא, על חודה-השדרה שלו — הסיירת — כי יתקדם ויעבור בפירצה התיכונה. תחוד נע, ושאר השדרה ניווה בעקבותיו.

9.

בשעה 0100 בקירוב דיווח מפקד-הפלוגה מ"כוח-זכריה", שיצא לפני שעות רבות לכבוש את מוצב-הגבול 2, כי המוצב נפל לידי ללא התנגדות — כלומר, נמצא ריק מאויב; באותו זמן היתה פלוגת הוחלמים של גרשון נוסעת עדיין בשבעת זחלמיה על הדרך הקשה-לזיהוי, המוליכה מקרבת המוצב 6

הפחיות המאירות, כיונה את הג'פים ואת השורה הארוכה של הוחלמים, הטנקים, המשאיות ושאר הרכב הגלגלי, שנתמשכה מאחוריהם. דורון הצטרף בגיפ שלו לזנב הג'פים של יחידת-הסיוור, שהיו הראשונים לכניסה; ואותה נושאת-גשק שבה נסעו קציני-הקישור הארטילרי של "כוח-זכריה" ואנשיו — ואשר השתתתה משום-מה בסמוך לפתח הפירצה — נודנבה אחריה. אביתר, מפקד "פלוגת-הקומנדו", שנסע בזחלם הראשון של פלוגתו, חיפש עתה לשוא אחר פיסת הסרט הלבן, אותו קשר לירכתי הגיפ האחרון של יחידת-הסיוור לשם שמירת קשר-העין עמו. מלא דאגה, נסע עתה בעקבות המכונית הורה שלפניו, ווחלמי פלוגתו נוסעים בעקבותיו.

עתה גברה ההפגזה, אלומות הזרקורים גיששו בת-כיפות-יתר את השדרה, וזיקוקים המריאו מעבר הגבעה שמאחורי המוצב 6, והציפו באורם קטעים שונים של השדרה, שהתנהלה-לאטה בין שני הס-רטים הלבנים, המסמנים את הפירצה.

ההפגזה הקשה פגעה גם בפלוגת-העתודה של "כוח-זכריה", שהתחפרה בעבר המצרי של שדה-המוקשים, ליד הפירצה בגדר. עשרה אנשים מפלוגה זו נפגעו.

החיילים ב"כוח-ירמיהו", שנסעו במשאיות, הרכיבו ראשיהם כל-אימת שהתפוצצה סדרת פגזים בקרבתם — יותר מזאת לא יכלו לעשות בדחיסות הגדולה בה היו נתונים. מטחי-הפגזים התפוצצו בתוך החול העמוק, מימין לשדרה ומשמאלה, ולעתים בריחוק מטרים ספורים בלבד ממנה, בנדרם לאורכה. יש וחלו הפסקות בנות דקות אחדות בין מטח למטח. חוד השדרה החל חולף על פני הדקל. הנר היחידי בקופסת-הפח האיר מצלעו של האילן והיטיב את רוחם של העוברים. חולית השוטרים הצבאיים, הקד-

לעבר המוצב 293; בזחלם הראשון, ליד גרשון, נמצא מאירי, קציני-המודיעין של "כוח-ירמיהו" — ועמו אלה מסייריו, אשר עדיין לא הוצבו לניווט שדרת "כוח-ירמיהו". ארבעה מסייריו כבר הציב: שנים בקרבת הפירצה שבגדר של שדה-המוקשים, ושנים נוספים — בתחילת הדרך המוליכה מקרבת המוצב 6 למוצב 293.

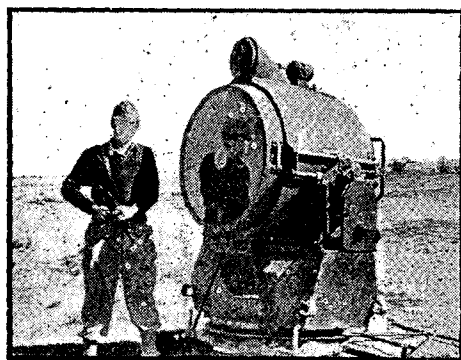
בזחלמיו של גרשון שררה צפיפות שאין למעלה הימנה. החשכה היתה סמיכה, ורק במאמץ רב ניתן להבחין בדרך. רק לפי אומדן כברת-הדרך שעברו, יכלו גרשון ומאירי — שניוט אותו — לדעת אימתי יגיעו לקרבת המוצב 293, שכן במישור הגלי הנרחב שהשתרע סביבם לא הסתמן לעיניהם שום תואי של ממש.

הם נסעו בחשכה עד אשר נורו לעומתם צרורות ממושכים, מהמשכה של הדרך. בריחוק כמאה מטר-רים מהם נראו להם רשפי-הלוע של שני מקלעים. הוחלמים עצרו מיד. הצרורות חלפו ברובם מעליהם, אך מדי פעם התדפקו כדורים בדפנותיהם. גרשון התקשר באלחוט עם זכריה וביקשו לורז את הת-קדמות המחלקה השלישית של פלוגתו — שצריכה היתה לנוע רגלית בעקבות הוחלמים — כדי שיוכל לתקוף את האויב במלוא-כוחו. האנשים טמנו עצמם במידת-יכולתם בזחלמים הדחוסים, או מאחוריהם, והמתינו.

שני המק"בים, שירו מהמשכה של הדרך, הוסיפו להמטיר צרורות בהולים על שדרת הוחלמים החונה על הדרך, וקליעיהם הרחיקו והתעופפו גם מעל הממתנים אצל שדה-המוקשים הראשון. שדרת הזה-למים הוסיפה לדמום, בעוד מחוגי השעון קרבים לשעה שתיים אחר-הצות. בסמוך לשעה שתיים נתן גרשון, בלי להמתין עוד למחלקתו השלישית המשי-תהה בדרכה אליו, פקודת התקפה לזחלמיו. ארבעה מהם נפרסו לשדרת-הסתערות ונעו לעבר הלועות היורקים אש. בהתקרבתם עד כדי שלוששים מטרים מן המקלעים, פסקה אשם של הללו. הוחלמים עלו על עמדות המקלעים — היו אלה שני מקלעים-בינו-ניים מסוג "אלפא" — ולא מצאו בהן איש. בקרבתן נתפסו שבוים אחדים ומכוניות מספר. גרשון, דיות, כי המוצב 293 נכבש.

10.

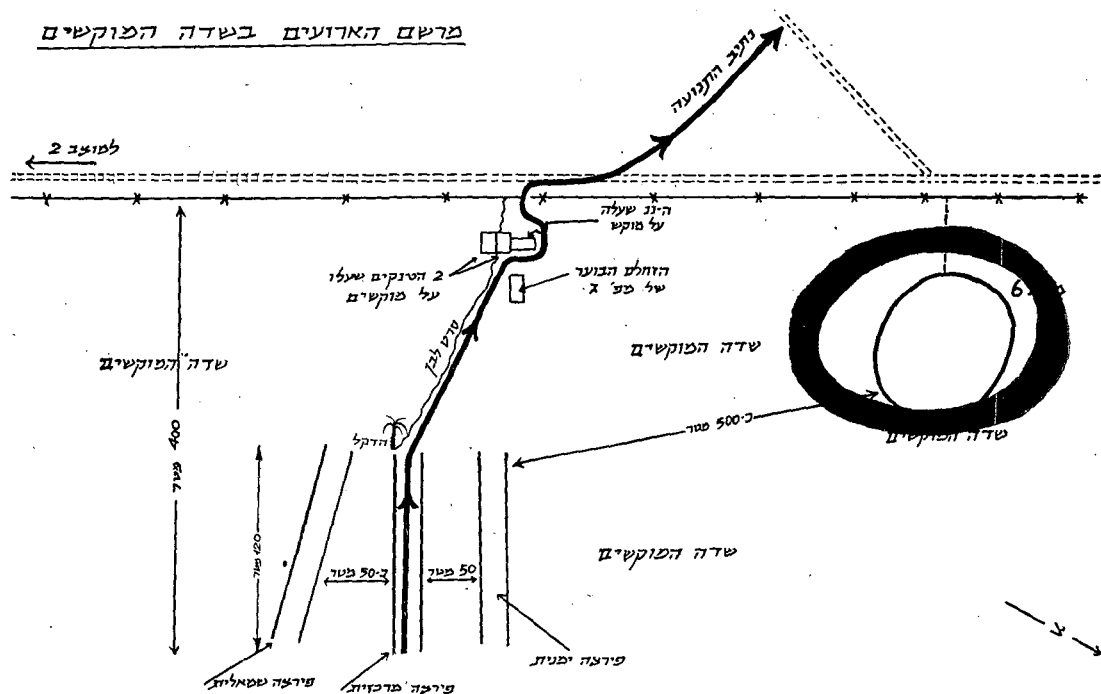
בחצות החלה שדרת "כוח-ירמיהו" נכנסת לפיר-צה התיכונה, שבשדה המוקשים הראשון. חולית שוט-רים צבאיים, שהוצבה בפתח הפירצה. בנוסף לשתי

אחד הזרקורים שנמצאו במוצב-ירמיהו

פרשם הארועים בשדה המוקשים

המחסום, שנוצר בנתיב על ידי המכונות ההרוסה, ולהמשיך בתנועה אל הגדר. הוא פקד על נהגו להרתיע את הוחלם שלו מטרים אחדים לאחור, למען יוכל לבצע את העקיפה, שתיעשה משמאל למכונת ההרוסה. קצין-החבלה צעד בצד הוחלם הנרתע, כדי לכונו, לבל יחרוג יתר-על-המידה מן הפסים שחרשו באדמה הטורבענית לגליל הרכב שעבר בה קודם לכן. חלקה הקדמי של השדרה החל נרתע אף הוא לאחור, כדי לאפשר את רתיעת זחלמו של אביתר. תחילה נרתעו זחלמי "פלוגת-הקומנדו" — כל אחד מטרים ספורים — ואחריהם החלו נרתעים ארבעת הטנקים שמאחוריהם. בהדק הללו לאחור, פגע הטנק השלישי בקנה התותח של הטנק הרביעי, ועקר אותו מכנו. קמה צעקה גדולה — בעיקר מפי אנשי הטנק הנפגע, שחירפו וגידפו את מזלם הרע — שהרי לא יוכלו להשתמש בתותח שלהם בשעת הלחימה.

הוחלם של אביתר כבר נרתע כדי שבעה מטרים מן המכונות ההרוסה, עת רעמה התפוצצות אדירה מתחת לגלגלו הימני. מפקדה של המחלקה שנסע בזחלם, אשר עמד בצד הנהג, הועף ממש החוצה מעצמת ההדף; קצין-החבלה, שצעד בצד הוחלם, כדי

מית ביותר שבשדה, היתה מחופרת בצד הדקל. ממנו נתמשך כלפי הגדר סרט אחד ויחיד. חוד השדרה — שבעת הגיפים של יחידת-הסיור — נסע לארכו של הסרט הלבן הזה ומימינו, הגיע בשלום לפירצה שפרץ "כוח-זכריה" בגדר, והחל עובר בה. גיפ אחר גיפ — עת נשמעה התפוצצות חזקה בנושאת-הנשק של התותחנים, אשר נעה בסוף שדרת הגיפים ונמצאה עתה כ-50 מ' מפירצת הגדר — עד היום חלוקות הדעות, אם חוללו אותה פגז, או מוקש, או שניהם גם יחד — שהטילה את נושאת-הנשק לרוחב הנתיב שיצרו גלגליהם וזחליהם של כלי-הרכב שכבר עברו בפירצה; וחרטומה, אשר היה מופנה מערבה, הופנה עתה צפונה. נוסעיה הועפו מתוכה, הרוגים ופצועים. השדרה עצרה, כשהוחלם של אביתר מרוחק אך מטרים ספורים מן המכונות שנפגעה.

בזחלם השביעי של "פלוגת-הקומנדו" נסעה מח-לקת-החבלה של "כוח-ירמיהו". מפקד מחלקה זאת נקרא קדימה, לברר מה אירע לה, לנושאת-הנשק. הפצועים גנחו על האדמה, בקרבתה, עת בדק אותה מפקד מחלקת-החבלה. בדיקתו העלתה שהיא נפגעה מפגז ולא, כפי שחששו הכל, ממוקש. איראו הודיע אביתר לירמיהו מה שאירע והתחיל לעקוף את

לכונו, בפצע אנושות. אש החלה מלחכת את חלקו הקדמי של הזחלם, ולשונוותיה גוברות, והופכות לד-לקה של ממש. אביתר ויתר נוסעי הזחלם המלא וגדוש — כמחצית-מחלקה נסעה בו, ומוצבים היו בו מקלעים ומכשיר-הקשר של הפלוגה — החלו פורקים מעליו במהירות את עצמם ואת הציוד שבי-תוכו. הדלקה התפשטה לירכתיו של הזחלם, וזרעה את אורה על שטח נרחב סביבו, במשכה אליו אש נשק-קל לרוב מעבר מוצב 6, או מאחוריו, פגזי-התותחים המצריים התפוצצו עתה בקרבה יתרה לשדרה המצטופפת בשדה-המוקשים בהתיוס חול ורסיסים על החיילים שבמשאיות הדחוסות.

עתה שיגר ירמיהו את חבלני הכוח לבדוק את השטח המוליך מן הזחלם שמאחורי הזחלם הבוער אל צדה השמאלי של נושאת-הנשק, ולסמן מעבר משמאלה עד אל הגדר. הבדיקה נעשתה במהירות רבה. שום מוקש לא נמצא, ולפי הוראת ירמיהו חידש אביתר את התקדמות פלוגתו בנתיב החדש. בעקפו משמאל את זחלמו הבוער ואת נושאת-הנשק ההרוסה, נסע אביתר והגיע ללא תקלה אל הגדר הפרוצה — וחמשת הזחלמים האחרים בעקבותיו. הטנקים נסעו אחרי הזחלמים, וכל השדרה ניוונה קדימה, כשכל נהג נזהר לבל יסטה ימין או שמאל מן הנתיב שטבעו בחול התחוח גלגליו או זחליו של הרכב שלפניו.

הטנקים נסעו באשנבים פתוחים, חרף ההפגזה המתקרבת אליהם לעתים, והבוזקת חול ורסיסים לפניהם. הטנק הראשון עקף את נושאת-הנשק, בנסעו סמוך אליה במידת-האפשר, שכן רוחבו עלה על רוחב הזחלמים שנעו לפניו, ושרשראות זחליו חרגו מעבר לאותן רצועות משוננות שטבעו באדמה זחליהם של הללו. הוא עבר בשלום, ואחריו — הטנק השני. השלישי נסע בדרך שכבשו למענו זחלי שני הטנקים הראשונים, בדקדקו שלא לסטות ממנה כמלוא הנימה, אבל בעברו בצד נושאת-הנשק ההרוסה התחוללה התפוצצות מתחת לשרשרת השמאלית שלו. הטנק חדל לנוע.

ששת הזחלמים ושני הטנקים, שעקפו בשלום את נושאת-הנשק והגיעו לפירצה שבגדר, נערכו בשדרת-מסע על פני הדרך המחברת את המוצבים 6 ו-2 והמתונו לשארית השדרה, בעוד שארית זאת מת-בודדת ועוצרת לפני נושאת-הנשק ההרוסה והטנק המשותק, שחסמו מעתה את הנתיב. בדיקת חבלני הכוח העלתה כי הטנק עלה על מוקש, חרף הבדיקה

כדי להקל על התמצאות הקורא בפרשה, ניתנת להלן רשימת השמות החוזרים ונוכרים בחלקיה השונים.

„חטיבת אפרים“

אפרים — מפקד

דורון — סגן

בר-דן — קצין הנדסה.

„כוח ירמיהו“

ירמיהו — מפקד הכוח

חיים — סגן המפקד .

ג'וחה — מפ' א'

עמיאל — מפ' ב'

אביתר — מפ' ג' (פל' הקומנדו).

סיומקה — מ"מ בפל' ג'.

עמיקם — מפ' ד'

מאירי — קצין מודיעין

עמרם — מפקד יח' טנקים שסופחה אל הכוח לצורך המבצע

יוחנן — מפקד יח' הטנקים

אברהם — מפקד יח' טנקים אליה משתייכת יחידתו של עמרם

אהוביה	}	מפקדים ביח' הטנקים
ברנע		
יורם		

שלמה — מפקד יחידת הסיור שסופחה אל הכוח

„כוח זכריה“

זכריה — מפקד הכוח

גרשון — מפקד פל' הזחלמים של זכריה.

שאת-הנשק שנתלסקה; הזחלם של אביתר הוסיף לבעור, ולאורו בדקו עתה חבלני הכוח את המקום בו נפגע הטנק הרביעי, ברצותם לדעת כצד גילה זה מוקש במקום שהם לא גילו בו דבר.

דורון, שנמצא עתה אצל ירמיהו, ניסה להתקשר באלחוט עם יחידת-ההנדסה, כדי להשיג אנשים לפתיחת מעבר נוסף בשדה, ולא הצליח.

בדיקת החבלנים העלתה עתה מיקש-בקליט נגד-רכב משמאל לטנק הרביעי. איראן נואש ירמיהו מנסיונות נוספים לעקוף משמאל את הרכב ההרוס והמשותק, החוסם את נתיב שדרתו, והפנה את החבלנים לבדיקת השטח שממין לנושאת-הנשק ההרוסה. שעת ה"ש" שלו — 0305 — כבר חלפה והוא נמצא עדיין מרותק בשדה-המוקשים.

ירמיהו התקשר עם אפרים, מפקד החטיבה, שנמצא במוצב-הפיקוד שלו אשר ליד גיר-יצחק, והודיעו על ההתפתחות בשדה-המוקשים והמצב שנוצר עתה בעקבותיה.

אפרים שקל מצב זה, ובהכירו בחומרת המצב בשדה-המוקשים — ובהביאו בחשבון, בנוסף לדחיפות המשימה כשלעצמה, את כוחות-המשנה של ירמיהו, שכבר עברו ויצאו משדה-המוקשים (7 ג'יפים נושאי מקלעים ובזוקות של הסיירת, 6 זחלמים וב-תוכם "פלוגת-הקומנדו", ו-2 טנקים) — השיב לירמיהו, כי את הכוחות שנותרו בשדה-המוקשים יתחיל להניע ברגל אל יעדיה, ובינתיים יתקדם ויתקוף יעדים אלה באמצעות הזחלמים, הטנקים והג'יפים שכבר עברו את שדה-המוקשים.

לכאורה לא נראה שום פתרון טוב מזה גם לירמיהו. אולם בעוד פלוגותיו צועדות לאורך הסרט הלבן לעבר הגדר, לבצע את פקודת מפקד החטיבה, העריך ירמיהו את המצב מחדש — ובא לכלל מסקנה כי תנועה אל היעדים ברגל פירושה שיחידותיו תגענה אליהם באור היום, ותתקופנה אותם ללא סיוע טנקים, אשר עליו בעיקר קיווה הכוח להשען בשעת ההתקפה. הוא החליט, איפוא, להוציא משדה-המוקשים לפחות את שמונת הטנקים הכשירים-לפעולה שנותרו לו.

הפלוגות נצטוו להתחפר מעבר לגדר, לאורכה, עד אשר יתבררו תוצאות הנסיון. תחת הפגזה של תותחים ושל מרגמות קלות ובינוניות שירו מכיוון מוצב 6 ואולי גם מכיוון מוצב 2, התחפרו האנשים בשוחות-שועל קטנות, בעוד החבלנים מסיימים לבדוק

המהירה שלהם, וכפי הנראה — כתוצאה ממהירותה. עתה פקד עליהם ירמיהו לסמן נתיב-מעבר שיעקוף את הטנק המשותק משמאלו, והציב את כל-ירכבו לידם, לפקח על המלאכה, שתיעשה ביסודיות. נתגלה מוקש אחד מסוג שעדיין לא היה ידוע אף לאחר מחבלני "כוח-ירמיהו". ניתנה הוראה לפוצצו ע"י לבנת-חבלה. לאחר פיצוץ מוקש זה (מוקש-בקליט מדגם איטלקי) נמשכה הבדיקה ע"י החבלנים בעזרת דקרים, אולם לא נמצא שום מוקש נוסף. לטנק הרביעי ניתנה איפוא הוראה לנסוע בנתיב החדש. טנקים אחדים נעו לצידו ולפניו, לודא שלא יסטה מן השטח הבדוק והבטוח-מסכנה. בהגיע הטנק הרביעי לצידו של הטנק המשותק התחוללה התפוצצות עזה מתחת לשרשרת השמאלית שלו, ועצרה גם אותו. שנים מן הטנקים המלוים אותו נפצעו מרסיסי המוקש עליו עלה. עתה חסמו את נתיב השדרה המצויה טופפת ומוטרדת-הפגזים ארבעה כל-ירכב; נושאת-הנשק ההרוסה, הזחלם הבעור ושני הטנקים המשותקים.

השעה בין שלוש לארבע אחר-הצות; כשלוש שעות עברו כבר על שדרת "כוח-ירמיהו" בתוך שדה-המוקשים ובתוך ההפגזה. לרבים מאנשיו נדמו שעות אלו לשנות-חיים ארוכות של פחדים ומוראות.

11.

מרבית שדרת "כוח-ירמיהו" הוסיפה לעמוד כמשתקת נוכח רצועת המוקשים ה"פראיים", אשר קיומה הוכח עתה בדרך עגומה מאוד, בעלות נושאת-הנשק, הזחלם ושני הטנקים על מוקשים. ההפגזה המצרית נמשכה, בנדה לאורך השדרה הנייחת. פגיעותיה קרבו עד כדי עשרה-עשרים מטרים מקטע עים שונים של השדרה, רסיסי-פגזים פצעו מספר חיילים במשאיות הדחוסות של הפלוגות הרובאיות. היושבים במשאיות נתאו לתפוס מחסה של ממש, אולם חוקה עליהם הפקודה שלא לרדת ממכוניותיהם ללא הוראה מפורשת, מחשש שידרכו על מוקשים. כעבור זמן-מה, משנוכח ירמיהו כי הצית חגורת-המוקשים השלישית אינה עניין של רגע, הוציא הוראה על כך לפלוגות — ואנשיהן ירדו מן המשאיות הגדולות והחלו מתחפרים לצידן, פצועי-הפגזה אחדים ופצועי המוקשים רוכזו במקום שנחשב לבטוח ביותר מפני רסיסי-פגזים ואש נשק-קל — בין שני הטנקים שעלו על מוקשים, ומתחתיהם, חובשים ובנות הכוח הושיטו שם עזרה ראשונה להם ולפצועי נור-

כברת־שטח המספקת למעבר טנק, בצידה הימני של נושאת־הנשק ההרוסה.

בראש השדרה עמד עתה הזחלם של ירמיהו.

”סע באור מלא”, אמר ירמיהו לנהגו.

הנהג העלה את האורות בפנסי הזחלם, ואלומותיהם נפלו על החזיון העגום של זחל”ם בוער, נושאת־נשק מעוכה ושני טנקים משותקים, המעידים על גורל הנסיונות שנעשו עד כה לפרוץ את חגורת־המוקשים המסתורית. הזחלם ניזון מעט־מעט קדימה. ירמיהו והמפקדים שבצידו חשו כי ברגעים אלה ייתרץ גורל התקפתם, להצלחה או לכשלון. זחלם זה, אם יעלה על מוקש — ישים קץ לתקוה כי השדרה, ובמיוחד הטנקים שבה, ייחלצו בטרם־אור משדה־המוקשים.

הזחלם החל מתחכך בפגוש הקדמי של נושאת־הנשק — עד כדי כך ביקש הנהג שלו להצמד אליה. שני הברגים הבולטים של מערכת־הזחלים השמאלית שלו נתלו בפגוש. לשוא נעצה השרשרת הימנית את שיניה באדמה. הזחלם לא מש ממקומו. עתה ניצבו בשורת־חזית — בשדה־המוקשים המופ־גז, הנורה, והמאר בזרקורים ובזיקוקים, בלהבות דלקה וברדמומי השחר הממשמש־נמצא — זחלם משו־

תק ארעית, נושאת־נשק מעוכה ושני טנקים קרועי־שרשרת, כשהזחלם הבוער שמאחוריהם מטיל עליהם את אורו. לפי הוראת ירמיהו קרב טנק לאותה קבוצת־רכב קודרת, לדחוף את זחלמו התלוי על הפגוש. הטנק דחף את הזחלם התלוי על הפגוש, קדימה. שוב עצרו המסתכלים בנשימתם, בנסות הזחלם להמשיך בדרכו. הוא נסע הלאה לאטו, לאורכו של הסרט הלבן, אשר נמתח מקרבת הרכב ההרוס וה־משותק עד אל הפירצה שבגדר, הגיע אליה ב־ש־לום — ונספה לשדרת הזחלמים של ”פלוגת־הקומנדו”, ושני הטנקים, אשר היו ממתנינים עדיין מעבר לגדר, על הדרך המחברת את המוצבים 6 ו־2.

שם פנה הנהג — היה זה בחיר נהגי ”כוח־ירמיהו” — אל ירמיהו ואמר לו כי שליטתו בעצביו נתרו־פפה, והוא מבקש שיחליפוהו. מן הזחלם הטכני של יחידת־הטנקים נקרא אחד מנהגי־העתודה של הש־ריון, והחליפו.

העובדה כי זחלם עבר בשלום מימין לנושאת־הנשק ויצא מתוך שדה־המוקשים לא היתה בה ערובה מוחלטת שכל־י־רכב אחר, אשר ינוע בעקבו־תני, יצבור את הנא בשלום, כל־י־הרכב ששעל עד

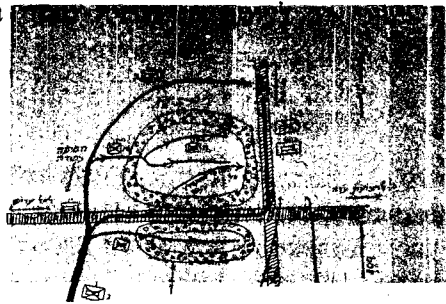
כפר־ההשלישית מקרבות־רפיח המתפרסמת

ב”מערכות” הפעם, שכן אם מצוי היה דמיון ניכר במסיבות־פעלם של ”כוח־אלישע” שתקף בציר צפוני־יותר (”מערכות”, ק”ח), ו”כוח־אליהו” שבציר־המרכזי (חוב’ ק”ט) — הרי מצב הכוחות שפעלו בציר הדרומי נבדל מהם משתי בחינות:

- כאן פעלו שני כוחות (ומכאן — בעית התיאום ביניהם);
- כאן היה הכרח לפרוץ שדות־מוקשים לפני שהכוח יכול היה להגיע לעדיו.

יכללו של דבר — מצויים הבדלים־של־ממש בין פרשיות השדרות הצפונית והמרכזית, מזה, לבין פרשת שדרות־הדרום, מזה; אך המשותף שבכל פרשות אלו — הריהו הענין הרב, והלקח־המאלף, הטמונים בכל אחת מהן.

ניתן־לומר כי שלושה שותפים חברי־ידו והביאו לאור־העולם את פרשות ”כוח־זכריה” ו”כוח־ירמיהו” (וכך, ממש, היה הדבר גם לגבי ”כוח־אלישע” ו”כוח־אליהו”), הלוחמים והמפקדים אשר הכינו וביצעו את המעשה, החל בתכנון, עריכת־הכוחות, התקנת הכלים, ההתאמנות האחרונה — ועד למסע ולמעשה־הקרב גופו, ועד להשתלטות על מעוז־איוב; אלה מבין המשתתפים — הנושאים־באחריות והמבצעים — אשר דיווחו וסיפורו את קורות ההכנה והמעשה, ואת רשמיהם ולבטיהם הם; ומי שכינס את החומר והעלה אותו בכתב — שרגא גפני, ממערכת ”מערכות” — עיצבו במסגרת של סיפור רצוף ושוטף וגיבש את מהלך האירועים

כפרים השלישית והימנית

הנה נעו בולם — פרט לאחד הטנקים המשותקים. —
בנתיב שכבשו לפנייהם כל-יירכב אחרים; ודבר זה
לא הצילם מפגיעת מוקשים. בתקוה כי דבר זה לא
יישנה עתה, עקבו ירמיהו ואשר עמן אחר תנועות
יתר הטנקים, והוחלמים שמאחוריהם. כל-יירכב המ-

שוריינים הללו עברו זה אחר זה, בסמיעה איטית
ביותר, את המסלול שטבעו באדמה; וחלל וחלם-
הפיקוד. הם נסעו באורות מלאים, פרט לאלה מן
הטנקים שפנסייהם נופצו ברסיסי הפגזים. לאחר
כשעה-ומחצה יצא משדה-המוקשים הטנק האחרון.

יוזם ה' — 1.16.17.18.19.20.21.22.23.24.25.26.27.28.29.30.31.32.33.34.35.36.37.38.39.40.41.42.43.44.45.46.47.48.49.50.51.52.53.54.55.56.57.58.59.60.61.62.63.64.65.66.67.68.69.70.71.72.73.74.75.76.77.78.79.80.81.82.83.84.85.86.87.88.89.90.91.92.93.94.95.96.97.98.99.100.101.102.103.104.105.106.107.108.109.110.111.112.113.114.115.116.117.118.119.120.121.122.123.124.125.126.127.128.129.130.131.132.133.134.135.136.137.138.139.140.141.142.143.144.145.146.147.148.149.150.151.152.153.154.155.156.157.158.159.160.161.162.163.164.165.166.167.168.169.170.171.172.173.174.175.176.177.178.179.180.181.182.183.184.185.186.187.188.189.190.191.192.193.194.195.196.197.198.199.200.201.202.203.204.205.206.207.208.209.210.211.212.213.214.215.216.217.218.219.220.221.222.223.224.225.226.227.228.229.230.231.232.233.234.235.236.237.238.239.240.241.242.243.244.245.246.247.248.249.250.251.252.253.254.255.256.257.258.259.260.261.262.263.264.265.266.267.268.269.270.271.272.273.274.275.276.277.278.279.280.281.282.283.284.285.286.287.288.289.290.291.292.293.294.295.296.297.298.299.300.301.302.303.304.305.306.307.308.309.310.311.312.313.314.315.316.317.318.319.320.321.322.323.324.325.326.327.328.329.330.331.332.333.334.335.336.337.338.339.340.341.342.343.344.345.346.347.348.349.350.351.352.353.354.355.356.357.358.359.360.361.362.363.364.365.366.367.368.369.370.371.372.373.374.375.376.377.378.379.380.381.382.383.384.385.386.387.388.389.390.391.392.393.394.395.396.397.398.399.400.401.402.403.404.405.406.407.408.409.410.411.412.413.414.415.416.417.418.419.420.421.422.423.424.425.426.427.428.429.430.431.432.433.434.435.436.437.438.439.440.441.442.443.444.445.446.447.448.449.450.451.452.453.454.455.456.457.458.459.460.461.462.463.464.465.466.467.468.469.470.471.472.473.474.475.476.477.478.479.480.481.482.483.484.485.486.487.488.489.490.491.492.493.494.495.496.497.498.499.500.501.502.503.504.505.506.507.508.509.510.511.512.513.514.515.516.517.518.519.520.521.522.523.524.525.526.527.528.529.530.531.532.533.534.535.536.537.538.539.540.541.542.543.544.545.546.547.548.549.550.551.552.553.554.555.556.557.558.559.560.561.562.563.564.565.566.567.568.569.570.571.572.573.574.575.576.577.578.579.580.581.582.583.584.585.586.587.588.589.590.591.592.593.594.595.596.597.598.599.600.601.602.603.604.605.606.607.608.609.610.611.612.613.614.615.616.617.618.619.620.621.622.623.624.625.626.627.628.629.630.631.632.633.634.635.636.637.638.639.640.641.642.643.644.645.646.647.648.649.650.651.652.653.654.655.656.657.658.659.660.661.662.663.664.665.666.667.668.669.670.671.672.673.674.675.676.677.678.679.680.681.682.683.684.685.686.687.688.689.690.691.692.693.694.695.696.697.698.699.700.701.702.703.704.705.706.707.708.709.710.711.712.713.714.715.716.717.718.719.720.721.722.723.724.725.726.727.728.729.730.731.732.733.734.735.736.737.738.739.740.741.742.743.744.745.746.747.748.749.750.751.752.753.754.755.756.757.758.759.760.761.762.763.764.765.766.767.768.769.770.771.772.773.774.775.776.777.778.779.780.781.782.783.784.785.786.787.788.789.790.791.792.793.794.795.796.797.798.799.800.801.802.803.804.805.806.807.808.809.810.811.812.813.814.815.816.817.818.819.820.821.822.823.824.825.826.827.828.829.830.831.832.833.834.835.836.837.838.839.840.841.842.843.844.845.846.847.848.849.850.851.852.853.854.855.856.857.858.859.860.861.862.863.864.865.866.867.868.869.870.871.872.873.874.875.876.877.878.879.880.881.882.883.884.885.886.887.888.889.890.891.892.893.894.895.896.897.898.899.900.901.902.903.904.905.906.907.908.909.910.911.912.913.914.915.916.917.918.919.920.921.922.923.924.925.926.927.928.929.930.931.932.933.934.935.936.937.938.939.940.941.942.943.944.945.946.947.948.949.950.951.952.953.954.955.956.957.958.959.960.961.962.963.964.965.966.967.968.969.970.971.972.973.974.975.976.977.978.979.980.981.982.983.984.985.986.987.988.989.990.991.992.993.994.995.996.997.998.999.1000.

הפנה גרשון לעבר גבעה קטנה שמדרום לדרך-העפר.
בריחוק כקילומטר מן המוצב שכבש.
"מדוע אינך ממשיך אל המוצב חמש?", שאל אותו
מאירי.

שחרי לפי התכנית היה עליו, על מאירי, להמשיך
עם פלוגה זו מיד לאחר שתכבוש את המוצב 293 —
עד להסתעפות היוצאת מן הדרך המחברת את 293
עם המוצב 5, ולהציב שם צמד סיירים, אשר יכוננו את
שדרת "כוח-ירמיהו" לעבר הסתעפות זאת, למען לא
יפריע הקרב על המוצב 5 לתנועתה של שדרה זו
אל יעדיה שלה.

"גבעה ההיא נתארגן, ומשם נצא לחמש", השיבו
גרשון.

בבוא חמשת הוחלמים לגבעה, נתן גרשון לאנשיו
פקודה להתחפר להגנה.

"מתי נצא לחמש?", שאל אותו מאירי.

"עוד מעט", השיבו גרשון.

השחר החל עולה.

3.

בתחילת תנועתה של שדרת "כוח-ירמיהו" נפתחה
עליה אש מקלע-בינוני מצפון לדרך, בריחוק חצי-
קילומטר ממנה, מקרבת חורבה קטנה. השדרה הוסי-
פה לנסוע חיש, בלי לענות לאש זאת. יתכן כי גורתה
על ידי המצרים שנמלטו, בהאיר השחר, מן הגבעה
שמעבר למוצב 6. שני חיילים שעל אחד הטנקים
נפצעו באש זאת. הטנק לא עצר, וחבריהם טיפלו
בהם תוך כדי נסיעה. עמיקם, מפקד פלוגה ד',
שנסע בזחלם-הפיקוד של הטנקים, קיבל תשדורת
על כך ברשת-הקשר של הפלוגה, אך עקב סמיכותו
של המכשיר-שלו למכשיר החזק של מפקד-הטנקים
הופרעה התשדורת על ידי השראה כבדה. בהתאמצו
לקלוט את דברי הקשר שעל הטנק, נוכח עמיקם כי
השראה זאת מסכלת את מאמציו, ואין ספק כי
תסכל את התקשורת בפלוגתו גם בעת שיידרש ממנה
לשדר פקודות ולקבל דיווחים מבצעיים.

1.

"פלוגה דלת — על הטנקים!"

עמדה השעה 0515. בדמדומי האור-הראשון טיפסו
אנשי הפלוגה בזריזות אל סיפוני הטנקים. מחמת
פיוורם בשטח שבקרבת הגדר, שם התחפרו לקראת
ההמתנה, ומחמת הדוחק בזמן, לא ניתן למפקד הפ-
לוגה להרכיבם על הטנקים כפי שתיכנן — העדרם
של שני הטנקים שנוקשו בשדה הכביד אף הוא על
החלוקה הרצויה. כיתות התערבבו קצת בעת העליה,
ונמצא שטנק זה עמוס מדי, לעומת טנק אחר. אך
שהות לערוך את היחידות מחדש לא היתה, כאמור,
והטנקים נערכו כמות-שהם על הדרך המוליכה אל
מוצב 293, מאחורי וחלמו של ירמיהו, שנמצא עתה
באמצע השדרה הקטנה, אשר בראשה ניצבו שבעת
הגיפים מיחידת-הסיור ושישה וחלמי "פלוגת-הקור-
מנדו".

ירמיהו אמר לסגנו, חיים, כי הוא, עם כל הכוח
הממונע שמעבר מזה של הגדר, נוסע לכבוש את
היעדים וכידי מפקיד הוא את המשימה לחלץ את
שאר הרכב מתוך השדה, לפי הנתיב שמימין לנושאת-
הנשק, ולהסיע בו אחרי הכוחות התוקפים — ובכל
המהירות! — את הפלוגות שנותרו מחופרות אצל
הגדר. בעת מעבר הגדר נכנס דורון לוחלמו של
ירמיהו, ומכאן ואילך נסעו יחדיו.

במזרח האדים האופק כאשר נעה שדרת-הרכב
המצומצמת של "כוח-ירמיהו" ממקומה — והחלה
דוהרת בדרך המוליכה למוצב 293.

2.

אחרי שכבש גרשון את מוצב 293 — פינה אותו
מיד. שנים מן הוחלמים שעמו — ובהם הפלסים
שצורפו לפלוגה — נשלחו בפקודת זכריה (שנמסרה
באלחוט) חזרה אל שדה-המוקשים כדי לסייע לחילוץ
"כוח-ירמיהו", וכן לסיים את סימון הפירצה בשדה,
מן הדקל ועד אל הגדר, ולהכשיר את הפירצה כנתיב
לאספקה ולפינוי. ליד מוצב 293 לא היה צורך בהם,
שכן הדרך שם נמצאה נקיה ממוקשים. את שאר כוחו

שים מטרים, הישר מלפנים; אש מכלי נשק-קל נוספים ניתכה עליהם מטוח-מגע כמעט. הם נטו שמאלה, בענותם באש, לעבר המוצב היורה, שהחל מסתמן לעיניהם באור המתחזק והולך.

שלמה הודיע באלחוט לירמיהו כי הוא נתקל במוצב אויב. ההודעה היתה "מיותרת" כי הכדורים חלפו גם מעל ראשו של ירמיהו. "אביתר!" הודיע ירמיהו באלחוט, "הסתער מיד על המוצב שלפניך, אני שולח לך מחלקת טנקים שתסייע לך מימין". ירמיהו לא סיים את הפקודה ו"פלוגת-הקומנדו" כבר התפרסה על המוצב. גדרות התיל של המוצב נראו בפירוש מימין לדרך. "איזה מוצב הוא זה — יקחחו האופל?" הרהר ירמיהו, בשדרו לחלם-הפיקוד של השריון כי מחלקת-טנקים תקדם אל המוצב, באיגוף ימני, ות-סייע באש להסתערותה של "פלוגת-הקומנדו".

ההתקפה החלה כבר מתפתחת במלוא התנופה על ידי "פלוגת-הקומנדו" וצוותי-הטנקים הקדמי — כי זחל"מי של אביתר, שנמצאו עתה מרוחקים שלושים ארבעים מטרים מן הגדר החיצונית של המשלט, כבר הימינו מן הדרך והחלו נוסעים אל הגדר לדרוס אותה; ארבעת הטנקים הראשונים נפרסו כבר מימין לשדרה, ורעם תותחיו של הראשון שבהם החריש את פקודתו של מפקד-הפלוגה. אחרי רעמו תותחי הטנקים האחרים ומק"ביהם. ארבעת הטנקים הללו נסעו אל המוצב באיגוף ימני קל, ואנשי פלוגה ד' נאחזים בסיפוגיהם.

אותו זמן שמע ירמיהו במכשיר-הקשר, המרושת לרשת-הקשר החטיבתית, את בקשת זכריה לאש-ארטילריה על מוצב 5 — והבין מיד כי "חמש" עדיין לא הותקף.

ההפגזה, שהזמין זכריה ל"ריכוכו" של המוצב 5, החלה נוחתת. למזלם של כל הכוחות הישראליים המעורבים-בענין החטיאה את מטרתה. פגזים נראו לו לירמיהו מתפוצצים בריחוק כשלוש מאות מטרים מטרים ממנו, מדרום לדרך (בריחוק מאות מטרים מזרחית-דרומית למוצב 5). מעט-מעט החלה מת-חורת לו העובדה כי כוחותיו מסתערים בכל אונם על המוצב 5, שנחשב ליעדו של "כוח-זכריה". חששותיו נחאשרו עד מהרה. בראותו — מבעד לעשן התפוצצויות של אש-הכנה הארטילרית המונחתת על המוצב — חמישה זחלמים מגיחים לעבר מוצב זה, נפרסים להסתערות, ופותחים עליו באש.

תותחי ששת הטנקים שנותרו בשדרה העומדת על הדרך נפטו בחשק רב אל חמשת הזחלמים הללו.

הוא החל מתקשר עם אנשיו ברשת-הקשר הבין-טנקית, ובאמצעות מפקד הטנק עליו רכבו הפצועים שאל אותם אם יכולים הם להמשיך בנסיעה כמות שהם. הפצועים ענו שהם נכונים להמשיך.

דברי ירמיהו בנואם ערב-הקרב שלו, כי הכל-מכל-כל ינוע רק קדימה, לרבות הפצועים, החלו מתגש-מים במעשה. אחד ממפקדי הפלוגות המשיך את-רוח השדרה באותו פרק-זמן לקפיץ שנדרך ללא-הרף — דריכתו החלה בביטול ההתקפה בגיל אמש, והגיעה לשיאה בשהיה הממושכת בשדה-המוקשים. משנחלץ ה"קפיץ" משדה-המוקשים — הותר בבת אחת, וזינק ביעף קדימה.

שדרת "כוח-ירמיהו" עברה על פני מוצב 293, שכבר נחרקן מאדם. ירמיהו פקד על שלמה לדהור במהירות להסתעפות המוליכה לכביש. שלמה הבחין ברגלים המדרימים מן הדרך. זו היתה פלוגת-העתודה, בפיקודו של זכריה שנעה רגלית אחרי הזחלמים של גר-שון. שלמה לא חדל ממירוצו, וחלף ביעף על פני ההסתעפות, שרק בקושי ניתן להבחין בה — והוא סמוך ובטוח כי בהמשכה של הדרך ייעצר על ידי צמד הסיירים, שהובטח לו בתכ-נית, זחלמי "פלוגת-הקומנדו" דהרו אחרי הגי-פים, ובעקבותיהם זחלם-הפיקוד וכו ירמיהו, זחלם-הפיקוד של הטנקים, עשרת הטנקים צמוסי פלוגה ד', ושני זחלמי-השריון — זחלם-הרפואה והזחלם הטכני.

4.

אותו זמן נע זכריה, ועמו פלוגת-העתודה שלו — בשגרשון מדריך אותו לעברו בעזרת רקיטות יר-קות — אל אותה גבעה שעליה התבסס גרשון. הוא מצא אותה חפורה ומאורגנת להגנה, אך לא ידע שאנשי גרשון הם שחפרו בה, וחשב שהיא המוצב 293, שנכבש. הוא פקד על גרשון להעריך מיד להתקפה על המוצב 5 ונטל את הפיקוד הישיר על ההתקפה לידיו. בעוד גרשון מעלה את אנשיו על הזחלמים ועורכם להתקפה, באפולוית האחרונה של טרם שחר, שידר זכריה אל התותחנים את האות להנחתת האש הארטילרית על המוצב 5. כ"ריכוך" לפני ההתקפה. ואילו שדרת "כוח-ירמיהו" הוסיפה לדהור אל מוצב 5 — עד אשר צרורות מק"ב צלפו לפתע בקרבת הגייפים של יחידת-הסיור, מטוח שלו-

תת־מקלעים, בהרימם את כליהם אלה מעל לראשיהם המורכנים. הללו חוסלו מיד. חלק מאנשיו של סיומקה נפנו עתה ימינה, להתקיף את עמדת המק"ב. סיומקה ראה שני מצרים שוכבים בקרבת האוהל, בתוך עמדה, ובידיהם תת־מקלעים. הוא הרגם בצרורות תת־המקלע שלו. עתה צעק לתוך האוהל, כי יצאו החוצה הנמצאים בתוכו. מתוך ארבעת המצרים ששכבו בו מתחת לאחת המיטות, הזדחל החוצה מצרי חמוש ב"קרל-גוסטב", ובהחזיקו בקנה ובקת של תת־המקלע רץ לקראת סיומקה, שמיהר לקראתו, והוריד את תת־מקלעו בתנופה עזה על ראשו של הישראלי. סיומקה הרים את ה"עוזי" שלו, לגונן על ראשו — וה"קרל-גוסטב" הלם בשורש כפו הימנית, ובשעון היד שלו ושבר אותו. סיומקה הדף מעליו את המצרי והמעיידו ארצה, בשמטו מעליו את קובע־הפלדה שלו, והרגו בחבטות.

המק"ב שליד הגדר הוסיף לירות, חרף מספר רי־מונים שהוטלו לעברו, ורימון־רובה נגד־טנקי שנורה עליו. הוא שותק בירית־רובה בודדת. בתוך העמדה נמצא מצרי הרוג, הרכון על המק"ב מסוג "אלפא", ואצבעו על ההדק.

בפרצות שפרצו הבאנגלורים בגדרות עברה־ונכנסה שארית הפלוגה, כמעט בד בבד עם כניסת זחלמו של סיומקה, ושטפה את מותר המוצב, שהיה מלא אוהלי־מגורים ואוהלי־החסנה, מכוניות גדולות וקטנות, ועמדות. מצפון־מערב דרס, אותו זמן עצמו, טנק עמוס אנשי ד' את גדרות־המוצב שבדרכו, ושלו־שת הטנקים האחרים, העמוסים כמותו, נכנסו למוצב בעקבותיו. הטנקים שטפו את חלקו הצפוני של המוצב וחצו את כביש רפיח—ניצנה, העובר בתוך המוצב ומבתרו לשנים. חיילים אחדים קפצו מעל הטנקים ושטפו — בלא להתקל במצרים — את חלקו של המוצב הנמצא מדרום־מערב לכביש, ואילו הטנקים רדפו אחרי מצרים בורחים, עד למרחק כמאתיים מטרים מערבית מן המוצב, ותפסו שם עמדות־צריח כלפי מערב.

4.

עתה נדחקה־ובאה למוצב שארית שדרת, כחז־ירמיהו" — זחלמו של ירמיהו, זחלם־הפיקוד של הטנקים, וששת הטנקים הנותרים; ובזנבם — הזחלם הרפואי והזחלם הטכני שלהם. זה האחרון החל מתמרן שלא־לצורך בין גדרות המוצב, עד שגילתה שרשרתו מוקש — והוא יצא מכלל שימוש. מקץ 5—10 דקות הגיעו למוצב, בנועם במקביל

כדי לחסלם. אפילו מפקדי הטנקים לא זכרו עתה כי למצרים אין זחלמים. אולם עמרם, מפקדה הותיק של היחידה, סירב לתת לטנקאיו פקודת־אש. לא נתקבלה על דעתו התופעה הזאת — של חמשת זחלמים מצריים התוקפים בעוז בלתי־מצוי שדרה יש־ראלית בת עשרה טנקים ועשרה זחלמים — שלא להזכיר את הגיפים של יחידת־הסיוור.

"לא לירות!", פקד על טנקאיו. "אלה, כנראה, שלנו!"

הוא נאלץ לשנות־ולשלש פקודתו זאת, בשמעו ברשת־הקשר הבין־טנקית כי תותחניו אינם שות־פים לסברתו, ואינם מסוגלים לראות במנוחה שריון זר מסתער לפני לועי תותחיהם.

"אם לא בתותחים, לפחות במק"בים!", התחננו מפקדי הטנקים כי יתיר להם לירות.

ירמיהו, שעקב אחר הזחלמים במשקפתו, תוך כדי התקדמות למוצב המצרי שם קץ לספקות. חרף האור הקלוש של דמדומי השחר, הבחין בצלבים — סימן־ההזדהות הישראלי במבצע סיני — המצוירים על הזחלמים.

"שלו הם!" הודיע באלחוט; ומנע בכך אסון חמור, שעלול היה לעלות בחיי רבים מפלוגתו של גרשון; שכן גם מפקד־הטנקים כמעט נכנע לתבי־עות טנקאיו.

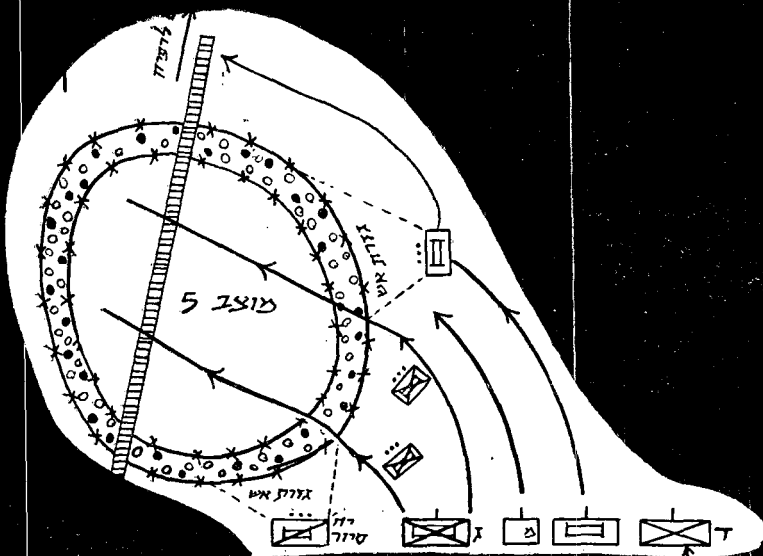
אותו זמן עצמו קפצו אנשי "פלוגת־הקומנדו" מתוך זחליהם ונערכו להסתערות, בעוד חבלנים מונקים קדימה ובחפיון מקלעי הזחלמים מפוצצים את גדרות המוצב בבאנגלורים. סיומקה, מפקד־מחלקה, דילג על האקדמה הזאת.

"לעלות עליהם, אביתר?", צעק אל מפקד־הפלוגה, שבזחלם הסמוך.

"כן!"

"סע על הגדר!", אמר סיומקה לנהגו.

מול הזחלם התנשאו שתי גדרות דו־שיפועיות, מרוחקות זו מזו כעשרים־שלושים מטרים. ניתן להניח בודאות, שמצויות ביניהן שורות מוקשים אחדות. מק"ב ירה מתוך עמדה בעלת מחפה־ראש, מעבר לגדר השניה, מטרים ספורים מימין לקו ההת־קדמות של הזחלם בעוד הזחלם נוסע ודורס את הגדר הראשונה, חוצה בשלום את שדה־המוקשים הפנימי, דורס גם את הגדר השניה — וחודר עד לקו־העמדות הראשון. נוסעיו קפצו מעליו, לטהר את העמדות ממספר מצרים אשר נמצאו בתוכן ובתעלת־הקשר המקשרת אותן, יורים ברובים־אבטומטיים ובי־

מ — מפקד הכוח

לנוע לכיוון רפיח. מפקד הטנקים הודיע מיד באלחוט לכל מפקדי-המשנה של היחידה לרכו את טנקיהם על כביש רפיח—ניצנה, כשפניהם לעבר רפיח. אלו מאנשי פלוגה ד' שירדו מעל הטנקים נחפזו לעלות עליהם, ותוך דקות ספורות עמדה שדרת הטנקים מוכנה לתזווה, על הכביש המוליך בין המוצב 5 לעבר המוצב 10.

לירמיהו נתברר לזמן זה, מעל לכל שמץ של ספק, כי המוצב עליו הסתער כוחו וכבשו היה המוצב 5 — אשר הוקצה ל"כוח-זכריה". עצם הכיבוש לא עלה באבדות של ממש, אך גזל זמן; ההתקלות באש המוצב אירעה בשעה 0530 בקירוב — ובשעה 0600 נסתיימה שטיפתו. ארגון הכוח להמשך-התנועה גזל זמן גם הוא, ובינתיים הושהתה, כמובן, ההתקפה על היעדים אשר הוקצו לכוחו-שלו. את שתי היחידות שנמצאו ראשונות מוכנות לתזווה — את יחידת הסיור ואת יחידת-הטנקים ועליה פלוגה ד' הרכובה — שיגר, איפוא, על פני הכביש לעבר המוצבים 10 ו-8,

לכביש רפיח—ניצנה, וחלמי "כוח-זכריה", ונכנסו אף הם לתוכו. אנשי זכריה חששו שלא יבדילו בין ידיד לאויב, בצפיפות הרבה ששררה במשלט; והודות לזהירותם הרבה נפלו לידיהם עשרה מצרים חיים. בסיכומו של דבר — כשלושים מצרים נהרגו במוצב יתרם ברחו לעבר רפיח או לעבר אל-עריש.

קשה עד מאוד היה להתמצא בערב-הרב של יחידות-המשנה השונות, שהתפזרו על פני מוצב 5 ובקרבתו, והדבר שאיים עתה להגביר את העירבוביה היתה הופעת סגנו של ירמיהו, חיים, בראש פלוגת א', ב' והמסייעת, כשהן רכובות בצפיפות-יתרה במספר משאיות 6x6, שחולצו משדה-המוקשים בנתיב אשר נפתח על ידי זחלם-הפיקוד של ירמיהו. ברם, עד-מהרה השתלטו ירמיהו ומפקדתו על הכוחות. כל כוח-משנה קיבל גזרה לאבטחה, ולכוחות הממור בעים ניתנה הוראה להתכונן מיד לתזווה.

ירמיהו הורה באלחוט את מפקד הטנקים ואת מפקד יחידת הסיור להתרכו על הכביש ולהתכונן

ורק לאחר שנוכח מפקד הטנקים כי הם לוחמים: ב"תחנות רוח", המשיכו בדרכם אל יעדם.

יחידת הסיור נעה ראשונה פרוסה משני עברי הכביש ואחריה, בריחוק 200-300 מטר, נעה פלוגת הטנקים פרוסה גם היא, ועליה חיילי פלוגה ד', הם ראוי קפליי-קרקע קטנים מימין לכביש ומשמאלו, מוגנים בגדרות-תיל. ברור היה להם כי לפנייהם המוצב 10, השוכן על הכביש עצמו — ובמרחק מה ממנו, משר מאל לכביש, המוצב 8. אש נורתה ממוצב 10 על הכוח-הממונע הישראלי. הטנקים ויחידת-הסיור ענו באש. סוף-סוף נוצר המגע הראשון של "כוח-ירמיהו" עם יעדיהם.

לזמן זה — 0700, בקירוב — כבר נסתיים הקרב לכיבוש המוצבים "בציר הצפוני" של ההתקפה על רפיה, וחטיבת-השריון "נפתלי" המתנייה עתה בקוצר-רוח להודעה על כבוש צומת-רפיה, שנתאחר כל כך, כדי להתחיל בניצול ההצלחה, לכיוון אל-עריש.

הטנקים ירו בתותחיהם ובמק"בים על שני המש-טים החוסמים את דרכם אל הצומת הזאת, בתמרנם כדי שלא להוות מטרה ניחת לאש נגד-טנקית, וכדי לגלות את עמדות האויב לפירוטן, ולחסלן מרחוק. אנשי פלוגה ד' הוסיפו לרכב עליהם, אך לא נפגעו כלל ממענה-האש של המוצב 10, אשר הפעיל מק"בים נגד תוקפיו. מהמוצב 8 לא נורתה שום יריה שהיא. בשעה 0700 בקירוב הגיע אל הטנקים ירמיהו, ועמו פלוגה ג' בוחלמיה.

"עולים על 10?", שאל אותו יוחנן.

לגששם באש ולאמוד את כוחם ועצמת-אשם. הוא עצמו החל מחיש את חילוץ יחידותיו האחרות מן המוצב.

5.

באור-היום המתחזק נתגלה המוצב 5 במלוא עושר-רו הרב: מחסני מזון וציוד-לחימה למינהו, ושפע כלירקב — 4 גוררי-מים, 6 משאיות, 6 ג'יפים, 3 טנדרים. נראה היה כמחנה מנהלתי קדמי, המאורגן להגנה; ואמנם ישבה בו פלוגת-המפקדה של הגדוד שהחזיק במוצבי אותה סביבה.

בסמוך לשעה 0630 סיימה פלוגה ג', שעשתה את עיקר מלאכת כיבוש המשלט, את התארגנותה; ויר-מיהו הפליג עמה בעקבות הטנקים — שכבר הרחיקו בכביש לעבר מוצב 10 — בהשאירו אחריו הוראות לסגנו חיים, לשגר אחריו את פלוגה א' בוחלמים של כוח-זכריה — שהועברו עתה ל"כוח-ירמיהו" לפי אישורו של דורון, סגן מפקד החטיבה. ירמיהו הורה לחיים להחזיק במשלט 5 בעתודה את פלוגה ב' ואת הפלוגה-המסייעת, שהגיעה בלי הנשק-המסייע שלה ולפי שעה ניתן היה להפעילה רק כפלוגה רובאית. בינתיים נעו הטנקים לאורך הכביש כלפי המוצב 10 — כשיחידת-הסיור פרוסה לפנייהם, משני עברי הכביש — עד אשר נורתה עליהם אש מקלע-קל מימין לכביש, וצורה המזכירה טנק נראתה בריחוק כקילומטר מהם, באותו כיוון ממנו נורתה האש. בצפותם צפיה-רבה לטנקים נוספים, שיגיעו לקראתם, פתחו הטנקאים באש על אותה צורת-טנק ניחת;

„עולים על 8!“ השיב ירמיהו ליוחנן.

הוא כינס מיד את המפקדים הנחוצים — את מפקדי יחידת הטנקים, עמרם ויוחנן; את מפקד „פלוגת-הקומנדו“, אביתר; את שלמה, מפקד הסיירת; ואת עמיקם, מפקד פלוגה ד' — מאחורי קפל-קרקע קטנטן, שמשמאל לכביש, לקבוצת-פקודות. שם אמר להם כי „פלוגת-הקומנדו“, הסיירת, וארבעה טנקים עמוסי אנשי ד', יכבשו את המוצב 8 — בעוד ששת הטנקים הנותרים, העמוסים אף הם אנשי ד', מרתקים באש את המוצב 10, ומתקרבים אליו.

עמרם אמר כי לדעתו אין אויב במוצב 8, וחבל לבזבו על כיבושו טנקים — מוטב לשמור את תחמור-שת הטנקים ואת הטנקים עצמם לצרכי התקפה על יעדים שיש בהם התנגדות אויב. יוחנן חלק על דעתו, שהמוצב 8 ריק. בעוד קבוצת-הפקודות מתקיימת, הלך עמיקם אל ארבעת הטנקים שנועדו לתקוף את המוצב 8, כדי למסור פקודות-מקדימות לאנשיו אשר עליהם, הוא ידע כי בתנועה אל היעד, ובקרב עצמה, לא יוכל לנצח באמצעות מכשיר-הקשר על פעולת פלוגתו.

„אל תזנקו מעל לטנקים אלא ברגע האחרון-שבאחרונים“, הדגיש להם.

לירמיהו היתה אותה שאלה, האם מוצב 8 ריק מאויב או לאו, בעלת חשיבות תיאורי-רטית בלבד, שכן בין כך וכך חייבה אור-תו פקודת-המבצע לכבוש. הוא ראה את הברכה שיביא כיבושו של מוצב 8 לכיבושו של מוצב 10, שכן המוצב 8 היה גבוה ושולט על מוצב 10, ובשטח המישורי והפתוח היותו הוא את תואי-הקרקע הקרוב היחיד החולש על מוצב 12. ירמיהו חשב בעיקר על מוצב 12, ממוצב 8, חשב ירמיהו, אוכל לבצע הסתע-רות ישירה על מוצב 12 כשאני מנתק את מוצב 10 מערפו — והרי קרב על מוצב ניתן להכריע לאור-דוקא בהסתערות ישירה עליו אלא באמצעות תמרון, אש מדויקת, ותפיסת תואים חולשים בערפו.

לסיירת הקצה ירמיהו משימת אבטחה באגף הש-מאלי של ההתקפה על המוצב 8; והכוחות שהוקצו להתקפה זאת החלו נערכים ליד קפלון-קרקע. עמרם הציע כי אנשי פלוגה ד' ירדו מעל הטנקים בטרם תתחיל התנועה.

כאן חזקה על חיילי פלוגה ד' פקודתו של מפקד פלוגתם, והם נצמדו אל סיפוני הטנקים — ולא ניתן להתיקם מהם. הטנקים החלו מתקדמים בד-

בבד עם וחלמי „פלוגת-הקומנדו“, בירותם צרורות-גיטוש ופגז או שנים, וכל הכוח כולו נע קדימה — לפתור את חידת המוצב השותק.

כל נסיונותיו של ירמיהו להזמין אש-ארטילריה באמצעות מכשירי-הקשר של התותחנים עלו בתוהו. הוא שיגר, איפוא, את הזמנתו — עשר דקות אש-הטרדה על מוצב 8 ו-10, בעת תנועת הכוחות אל היעדים — באמצעות מכשירי-הקשר המקשר אותו עם מפקד החטיבה. הנחתת האש הזאת החלה, ולמרות הקשר הלקוי תוקנה אש התותחנים — וכעבור 3-4 דקות החלה נוחתת על היעדים ממש.

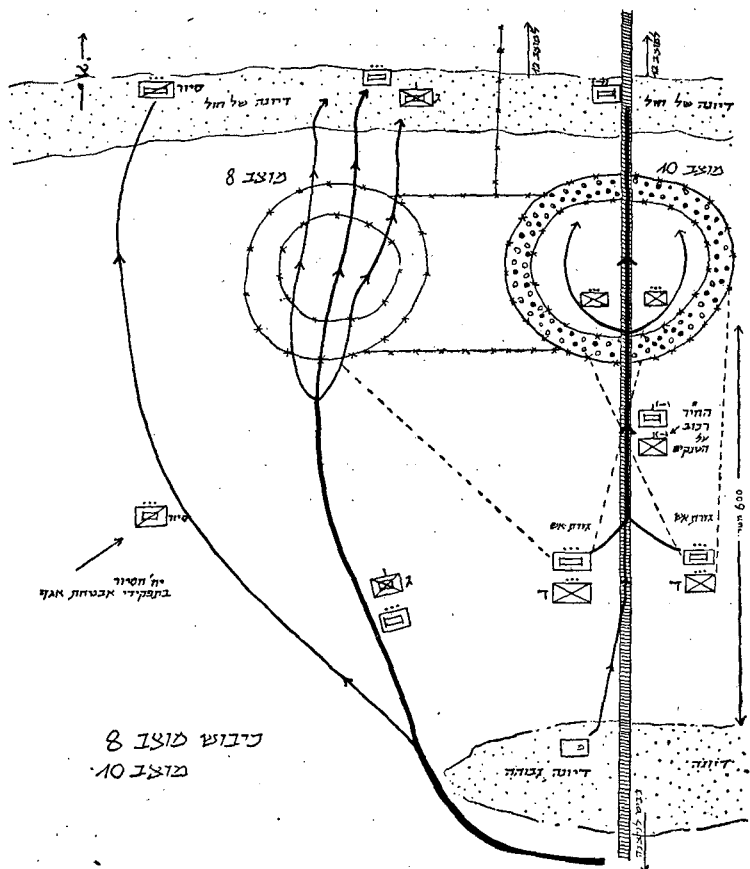
המוצב 8 הוסיף ל„מלא פיו מים“, ובעלות עליו הטנקים ו„פלוגת-הקומנדו“ בוחלמיה לא מצאו בו אלא עמדות ריקות וסימנים שהעידו על כך שהיה זה משלטי-דמה.

שלושה מן הטנקים חצו את המשלט, תפסו עמ-דות-תובה מאחורי קפל-קרקע קל, בריחוק כ-800 מטר מהמוצב 12, ופתחו באש תותחנים ומק"בים עליו ועל כלי-רכב רבים, בהם גוררי-תותחנים, שנר-או להם נוהרים, בנסיעה בחולה ביותר, מערכה — על פני הכביש המוליך מצומת-רפיח לאל-עריש. הטנק הרביעי לא הגיע עמם לשם, שכן בעלותו על המוצב 8 שקע בחול תחתו, ולא ניתן להזינו ממקומו. תקלה זאת הרבתה את צערו של עמרם שראה בעין-רעה את כל עניין משלוח הטנקים להתקפה על מוצב 8.

„פלוגת-הקומנדו“ לא עצרה אחרי ששטפה את מוצב 8. תוך כדי נסיעה ראה מפקד הפלוגה, אביתר, מוצב נוסף בריחוק כ-800 מטר ממנו, ובקבעו חיש כי זהו המוצב 10 החל מתמרן את וחלמיו לעברו. אש כבדה של מק-לעים אילצה את אנשי „פלוגת-הקומנדו“ להרכין את ראשיהם. לאש המק"בים הצטרפה אש תותחנים נגד-טנקים.

ירמיהו, שנמצא אצל ששת הטנקים המת-קדמים אל מוצב 10, ראה זאת. „חזור, אתה מסתער על שתיים-עשרה“, שי-דר ירמיהו לאביתר.

וחלמי „פלוגת-הקומנדו“ הפכו פניהם וחזרו אל מאחורי קפל-הקרקע, ששימש עתה מחפה לטנקים אשר עברו את המוצב 8.

שנוטשו בשוליו. חיילי פלוגה ד' קפצו מעל הטנקים, לטהר את העמדות, כשהם נתונים בתוך אש של מרגמות בנות 60 מ"מ, שבאה עתה מן המוצב שעל צומת-רפיח. הוא המוצב 12, ואולי מן המוצב

החזילים המטהרים מצאו במוצב 10 מספר גויות. הטנקים ירו במק"ביהם על הבורחים, שנפוצו במי-שור, וקטלו בהם שעה שהללו היו רצים אל המוצבים המצריים הסמוכים.

על המוצב 10 הוסיפה לרדת אש מרגמות בנות 60 מ"מ, ויעילותה גברה מדי רגע. בין נפגעים היו מספר טנקאים. מפקדו של אחד הטנקים נפצע בראשו, אך סירב להישלח אל הזחלם תרפואי.

„אני בסדר“, אמר.

בעוד המוצבים 8 ו-10 נבבשים, נמשך טיהורו של המשלט 5 על ידי הכוחות שהושארו בו. המצרים חיפשו להם מקלט בעיקר מתחת למטות שבאזהלים, ומשם סירבו לצאת כאשר נצטוו לכך. הרץ של ג'וזה,

.6

ששת הטנקים שריתקו את המוצב 10 באש היו
בינתיים מתמרנים וקרבים אליו.

”העלה את הטנקים על עשר ו!”, פקד ירמיהו על מפקד הטנקים; והלו שידר את הפקודה הלאה, לטנקאים. השעה היתה קרובה לשמונה, והזמן דחק.

ששת הטנקים שנועדו לרתק את המוצב 10 הוסיפו לקרב אליו, עד אשר הבדילו כשלוש מאות מטרים בלבד בינם לבינו. קליע גדול, זוהר ככדור של אש, הכה בכביש והתגלגל עד לקרבת הטנק הנוסע עליו. כדור-אש דומה נוסף תפוזבא בעקבות הראשון — וגילה מנין גורית אש נגד-טנקית זאת — שכן עשן ורשף נראו לטנקאים במקום בו חוצה הכביש את המוצב. הטנקים ירו בתותחיהם לשם, ושוב לא גורה עליהם דבר מאותו מקום. עתה נראו לטנקאים אנשים, יוצאים מעמדות ונסים כלפי רפיח. בנסיעה מהירה הגיעו הטנקים למוצב וזנכסו לתוכו בכביש, בחלפם על פני שתי עמדות של קנים-ללא-רתע,

לקדם את פלוגה א', שהיתה ממתנה בשטח-מת שמאחורי מוצב 8, סוכמה התכנית "על רגל אחת": יחידת הטנקים ש-8, "פלוגת-הקומנדו" בזחלמיה, ופלוגה א' בזחלמיה-היא, יתקפו את המוצב 12 באיגוף-שמאלי, כשפלוגה ג' עם הטנקים פועלת כגל ראשון; ופלוגה א' — כגל שני, וכשג' פיי יחידת-הסיוור מאבטחים את האגף השמאלי של ההת-קפה, וחוסמים את הכביש הבא מאל-עריש. בו בזמן ינועו ששת הטנקים, ושתי המחלקות מפלוגה ד' עליהם, לאורך הכביש ממוצב 10 לעבר מוצב 12, וירתקו אותו באש תותחים ומק"בים, ובמידת הצורך — ישתתפו בכיבושו.

7.

מפקד יחידת-הטנקים שידר הוראה זאת לששת הטנקים. כאן שוב נחלקו דעות מפקדי פלוגה זאת — יוחנן ועמרם — באשר למקומו של זחלם-הפיקוד של הפלוגה בהסתערות על מוצב 12. יוחנן התעתד להילוות לשלושת הטנקים, שיתקפו מקפל-הקרקע שלפני 8; ואילו עמרם רצה להתקרב אל רוב-רובם של הטנקים, כדי להגביר את השליטה עליהם. ביני-תים הלך עמיקם אל האנשים שרכבו על הטנק אשר שקע במוצב 8, ואמר להם כי ינועו רגלית אחרי שלושת הטנקים. ירמיהו פקד להתקדם.

במוצב 10 נכנס מפקד-הטנק הפצוע לטנק שלו, בטענו כי יוכל להמשיך בהתקפה — והתעלף. הטנק הזה, שגם נהגו נפגע, נותר, איפוא, במוצב 10 — בעוד חמשת האחרים נוסעים, נפרסים ופותחים בחי-לופי פגזים עם התותחים הנגד-טנקים שבמוצב 12. לזמן זה גברה המנוסה בכביש המתמשך מן הצומת דרך מוצב 12 לעבר אל-עריש. רכב חלף ביעף לפני כונות התותחנים שבשלושת הטנקים שליד המוצב 8. גוררת-תותח אחת שימשה מטרה מושכת במיוחד, אלא ששום תותחן-טנק לא פגע בה. התותחנים ירו בלהיטות פגזים נוספים — לשוא. עמרם שם קץ לבזבו התחמושת. הוא פקד על שלושת הטנקים לנוע לעבר מוצב 12. יחידת הסיוור כבר היתה בדרכה לכביש אל-עריש; פלוגה ג' — ה"קומנדו" — כבר היתה בתנופת הסתערות; ופלו-גה א' החלה נעה אף היא. ירמיהו נתלוה אליה. הכל נעו לעבר המוצב, היורה בהילות פגזים נגד-טנקים. לא כל פגזי המצררים החטיאו. בשוליו המז-רחיים של המוצב, בצד הצומת, נמצאו שני תותחים נגד-טנקיים בני 57 מ"מ, מתוצרת סוביאטית. הללו

מפקד פלוגה א', מצא תבורה בת-ארבעה, דחוקה מתחת למיטות אחדות באוהל גדול. הוא הודיע זאת לג'וחה.

"תעל הון!", אמר להם ג'וחה, מבחוק.

אחד מהארבעה, מצרי ועל שרוולו שלושה סרטי-סמל וכתר — יצא ונפל בשבי. מדבריו נסתבר כי הוא רב-סמל מנהלי, ובמוצב 5 נמצאה יחידה בת שבעים חיילי משמר-הגבול, מן החטיבה החמישית, אמר.

בינתיים הורה חיים, סגנו של ירמיהו, לג'וחה, מפקד פלוגה א', כי "יתלבש" על זחלמי "כוח-זכריה" ויסיע בהם את פלוגתו בעקבות הכוחות התוקפים. סגן מפקד החטיבה הוציא, כזכור, את ההוראה בענין זה ל"כוח-זכריה". ג'וחה קיבץ את הנהגים בעוד פלוגתו, המונה למעלה ממאה איש, נדחת לזחלמים וממלאת אותם עד כדי כך שהנשימה בתוכם הפכה למאמץ כבד.

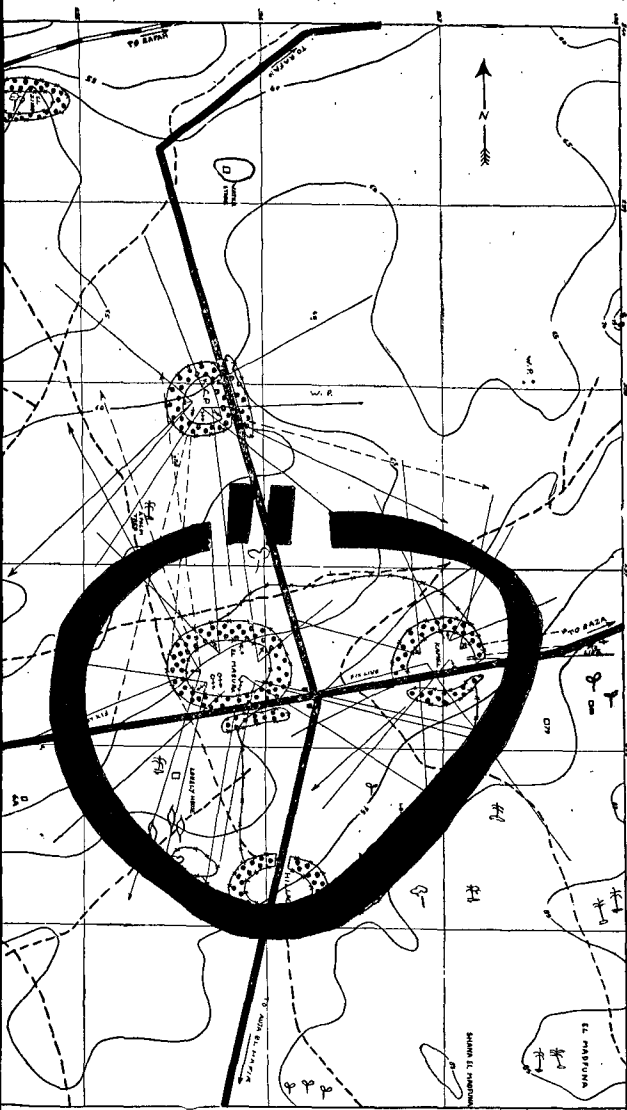
"סע לעשר! כבר לקחו אותו", אמר סגן מפקד "כוח-ירמיהו" לג'וחה, משקובצו הנהגים.

פלוגה א' הפליגה למוצב 10, ואם נדמה אותה וזחלמיה לסרדינים כבושים בקופסאותיהם — עוד לא מסרנו אלא שמץ מתחושת הצפיפות המעיקה בה היתה נתונה.

בנסעם אל המוצב נשאן אנשי פלוגה א' עיניהם לעברים, לראות את הגבעות שהתנשאו ב"שולחן החול", לפיו הוסברה להם משימתם — ולא ראו אלא מישור ועליו קמטי-קרקע פה ושם. הם הגיעו למוצב 10 מספר דקות לאחר כיבושו. במוצב 10 פגש מ"פ א' את ירמיהו.

"ג'וחה", אמר הלז למ"פ א', "מכאן לא רואים היטב את 12, דיוגה מסתירה אותו. נעבור למז-צב 8".

ירמיהו, ג'וחה ופלוגה א' כולה נסעו, איפוא, למוצב 8. שם נערכה קבוצת-הפקודות לכיבוש 12. ירמיהו החליט לרתק את המוצב 12 בפעולת טנקים ממוצב 10, ולהלום במוצב 12 בכל הכוחות המחזיקים עתה ב-8 וב-10 — ובריבון לקדם ל-8 ול-10 את העתודה שלו, שנמצאה עתה במוצב 5. קבוצת-הפקודות היתה קצרה ביותר, ונערכה בד-בבד עם התקפת "מוסטנגים" ו"מטאורים" ישראלים על מח-נות רפיה ועל שיירות אויב הנסוגות בכביש לאל-עריש. כדי להחיש את תהליך הכנסת הכוחות לקרב, ויתר ירמיהו על כל נסיון לשתף ארטילריה בהת-קפה על מוצב 12. בעוד הגיפ של הסיירת נשלח

תשקיף לנשק שטוח מסלול של מוצבי-הצומת, אשר נפל בידי כוחותינו.

הטנק הראשון, אשר נכנס בכביש רפיח-אל-עריש יחד עם אביתר ונסע בין גדרות המוצב שנודקרו משני עברי הכביש, פנה מיד שמאלה, וב"צפצפו" על מוקשים רמס את הגדר, נסע עד הגדר שמאחורי ריה, דרס גם אותה ונכנס לתוך המוצב שם פתח באש "מטוח אפסי" על בונקרים ואנשים שנמלטו מתוכם. אנשי פלוגה ד', הרכובים עליו, ירדו מעל סיפוננו והחלו לטהר את העמדות בחלק זה של המוצב. הטנק, שנסע בכביש מאחורי הטנק הראשון, לא המשיך בעקבותיו לתוך המוצב, אלא התקדם בעקבות

היטיבו לפגוע מאותו תותח נגד-טנקי יחיד שנמצא בפאתו הדרום-מערבית של המוצב — ואחד מחמשת הטנקים, שנעו לעבר צמד התותחים, נפגע קלות בגלגל התמך. טנק אחר מן החמישה נפגע בצריחה, אלא שהפגז החליק.

משגילו, לאחר מספר יריות את עמדות התותחים שמולם, פגעו בהם תותחני חמשת הטנקים ושיתקום. שלושת הטנקים שנעו ממוצב 8 שיתקו את התותח היחיד שפעל לעומתם. הטנקאים ירו גם על רשפי בזוקות שנראו פה ושם במוצב, אשר החל מתרוקן במהירות מאנשיו. עמרם פקד על נהגו לפרוש משלושת הטנקים הנעים ממוצב 8 ולהתקרב אל החמישה הנעים ממוצב 10. גדר-תיל, שנמתחה ממוצב 12 עד 10, הופיעה בדרכו.

"אל תעבור אותה — תעלה על מוקשים!", אמר עמיקם לעמרם. עמרם לא חצה את גדר-התיל. הוא הסתפק ביכולתו לפקח ממקומו, שליד הגדר, על תנועת שני חלקי יחידתו — והוסיף לנסוע לאורך הגדר, כלפי פאתו הדרום-מערבית של מוצב 12. המרחק בין הכוחות התוקפים ובין המוצב המצרי נתקצר והלך. פלוגה א' רדפה אחרי "פלוגת-הקור-מנדו" ושלושת הטנקים, שהקדימוה; היא מנתה עתה ארבעה זחלמים בלבד (כשבכל זחלם דחוסים לפחות 20 לוחמים בעמידה) — החמישי שקע אף-הוא בחולותיו של מוצב 8, לא-הרחק מן הטנק, שהעמיק בהם עד בלי זוו.

בהגיע פלוגת הקומנדו ושלושת הטנקים לכביש המוליך לאל-עריש, נתרוקן כביש זה לחלוטין מתנועת אויב. אביתר הבחין רק באש מעטה מצד המוצב, וראה תנועת בריחה ממנו. הוא החליט מיד לפצל את זחלמיו לשתי זרועות, אשר תכתרנה את המוצב ותחסומנה את בריחת אנשיו.

אחד הטנקים קיבל הוראה ממפקד יחידת-הטנקים לתפוס עמדות-חסומה לעבר אל-עריש. אביתר עם שלושה זחלמים ושני הטנקים הנותרים נסעו בכביש החוצה את פאתו הדרומית של המוצב. שלושה זחלמים נוספים של פלוגת ה"קומנדו" פנו ועקפו את מוצב 12 מצפון.

ארבעת הזחלמים של פלוגה א' הגיעו לכביש רפיח-אל-עריש אחרי זחלמיה של "פלוגת-הקומנדו" (ג'), שחצוהו לפנייהם. חמשת הטנקים שהתקדמו לאורך כביש ניצנה-רפיח קרבו עתה אל הצומת, על-מנת לחסום את נתיב-הנסיגה של המצרים, שהחלו נמלטים ממוצבם בגלוי לעבר מחנות-רפיח.

ניספת ירתה בכינון ישיר מן הזחלם הסמוך, לחפות על הפיצוץ.

משהתפוצץ ה"באנגלור" צעק ג'וחה: "אחרי!" הוא רץ הישר אל הגדר הפנימית, בלא להפנית מבטו לאחור. הרץ שלו רץ אחריה, ובעקבותיו קשר וחזב. ג'וחה דרס את הגדר הפנימית ופתח באש בתת-מקלעו אל אשנבה של עמדה בעלת מחפה-ראש. הוא ראה מצרים חומקים בתעלת-הקשר הסמוכה, ונכנס לתעלה, בעוד הרץ שלו מטהר את העמדה-המחופה וקוטל את המקלען שבתוכה. החורבש הטיל עצמו על הגדר הפנימית; ובדרכם עליו זרמו ונכנסו למוצב אנשי הזחלמים.

"דני — שמאלה! גבראל — ימינה! אני והמטה — במרכז!" — צעק ג'וחה, בנקבו את שמות מפקדי מחלקותיו.

האנשים החלו מתפצלים מאצלו לימין ולשמאל, ונכנסים במרוצה לתעלת-הקשר. מימנם ראו את הטנק שחדר למוצב ואת הטנק שנע על הכביש החוצה את פאתו המערבית של המוצב — כששניהם מחפים באשם על הסתערות הפלוגה החודרת למוצב, בירותם על העמדות המרוחקות מן המסתערים. ג'וחה והרץ שלו נעו בתעלת-קשר מרכזית. מצרי, שראשו חבוש מגבת, יצא מתוך עמדה-מחופה שב-דרכם.

"קחו אותו בשבי", פקד ג'וחה. במספר מקומות עדיין נתקלו המסתערים בהתנגדות. מחלקתו של דני חיסלה בקרב-אש קצר מספר מצרים שבתעלת-קשר אשר הוליכה לצפון המוצב. מצרים נוספים נקטלו בתוך עמדות בעלות מחפה-ראש, שהוטלו לתוכן רימונים במהלכו של הטיהור.

הטנק שחדר למוצב החל נע עם המסתערים, וילידו נעו אנשי פלוגה ד' שירדו מעל הטנק. כל כוחות-המשנה הללו, נעו דרך תעלות-הקשר וביניהם, במורד הגבעה הקטנה, כלפי הגדר המזרחית של המוצב — בעוד יתרם של המצרים שהחזיקו בו חומקים מפניהם וחוצים אותה, ופניהם מועדות אל המוצב המצרי הבא שבדרך אל מחנות-רפיה, הוא המוצב 17, או אל המוצב 15 שבכביש המתמשך מן הצומת מזרחה. ריחוקם של שני המשלטים הללו מן הצומת היה כשש מאות מטרים.

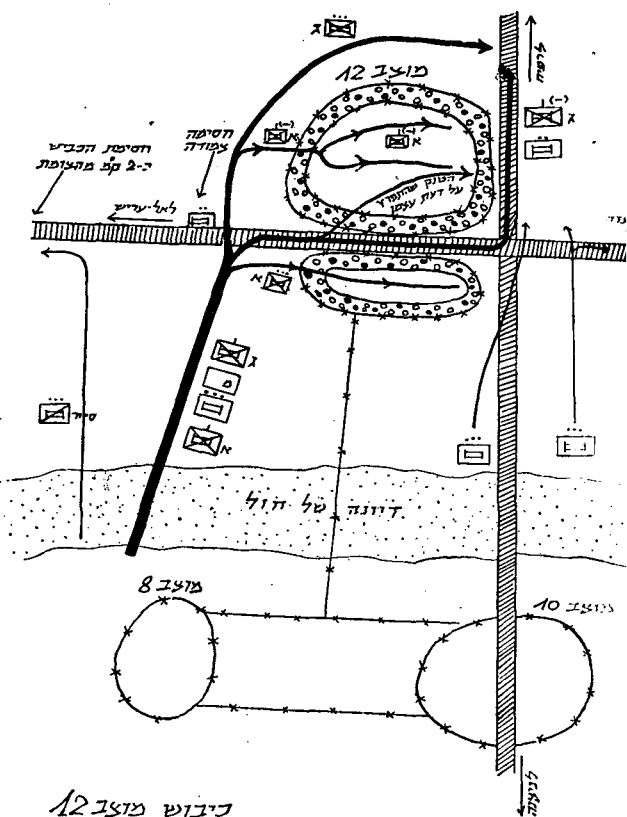
8.

חמשת הטנקים שהסתערו ממוצב 10 לעבר הצומת ראו את הבורחים לעבר מוצב 15, והפנו אליהם

אביתר, בין שני חלקי המוצב המגודרים, כשהוא יורה בתותחו ובמק"בו על מטרות מזדמנות. ירמיהו, שנסע בזחלם-הפיקוד שלו בעקבות "פלוגת-הקומנדו", הבחין לזמן זה בתנועות-הכיתור של "פלוגת-הקומנדו" — ושירד עתה באלחוט אל ג'וחה כי יפרוץ לתוך המוצב עצמו. מחלקה אחת פנתה לכבוש את חלקו של מוצב 12 שנמצא מדרום לכביש. את יתר הפלוגה נהג ג'וחה בזחלמים אל חלקו הצפוני של מוצב 12.

"אתה ואתה תהיו הבאנגלוריסטים", אמר ג'וחה לשנים מאנשי הזחלם. כן מינה רגם (של מרגמת 2 אינטש), בזוקאי ומקלען, שירדו מן הזחלמים לחפות על הפריצה.

מן המוצב נורתה עליהם אש מקלעים ורובים. בזחלם נשמעה צעקתו של נפגע. ליד הגדר, שנמצאה מרוחקת כארבעים מטרים מן העמדות, עצרו הזחלמים. נושא-ה"באנגלור" אחד קפץ מתוך הזחלם, לתחוב את צינורו מתחת לגדר. כן ירדו צותי הבזוקה, המקלע והמרגמה — וג'וחה עצמו. מרגמת 2 אינטש

הוחלמים עצרו. שם הצטרפו אליהם 3 הוחלמים של סיומקה, שהקיפו את מוצב 12 מצפון, וירו במצרים הבורחים באגפם.

המצרים שבמשאיות, אשר נסעו מעבר המוצב 15 אל הצומת, מבלי דעת — כנראה — כי מוצב 12 כבוש עתה בידי הישראלים קפצו מעליהן, לאחר שפגו תותחן של טנק פגע בראשונה שבהן. הם תפשו עמדות-אש בחורשת-דקלים הסמוכה לכביש. חמשת הטנקים הגיעו עתה לצומת, והתחברו עם הטנק שבא שמה מעבר אל-ערש. מעבר זה באו עתה אל הצומת וחלם-הפיקוד של הטנקים וחלמו של ירמיהו.

מעבר מוצב 17 נפתחה עתה אש מקבים ורובים על השוטפים את המוצב 12. גם מעבר מוצב 15 נורו לעכרם אי-אלו יריות. ג'וחה החל מארגן את פלוגתו להגנה בחלקו הצפוני של המשלט, בעוד הטנקים נערכים להגנה על הצומת. הטנק שחדר למוצב נסע לצומת, להצטרף אליהם, ואותה תעוזה שציינה את פריצתו לתוך המוצב ציינה עתה את יציאתו — הוא דרס את הגדר הראשונה המבדילה בינו ובין הצומת, ובדרכו אל הגדר השניה עלה על מוקש. הוא נותר משותק בין הגדרות — דוגמה להעזה שלא-במקומה, שהרי יכול היה לצאת כלעומת שנכנס.

בשעה תשע דיוח ירמיהו על כיבושו של המוצב 12. המצרים שבי-15 שותקו על-ידי אש הטנקים. ורק מצד מוצב 17 נורתה עדיין אש של ממש. כדור

את מק"ביהם. אנשי פלוגה ד' שעליהם קפצו ארצה, והחלו רודפים אחרי הבורחים. אותו זמן הגיעו לצומת שלושת וחלמי פלוגה ג' והטנק, שהתקדמו אליה בכביש החוצה את מוצב 12. בוחלם הראשון נסע אביתר. הטנק עצר בצומת וירה בתותחן ובמק"כו על הבורחים אל מוצב 15 ועל משאיות מצריות "חור-עות", שנראו נוסעות מעבר המוצב ההוא אל הצומת, והן עמוסות חיילים.

שלושת הוחלמים של אביתר נפגו מן הצומת שמא-לה, לחסום את נתיב-הנסיגה של מצרים הגמלטים מן המוצב 12 מפני פלוגה א' והכוחות שנצטרפו אליה, ולרדוף אחר הגמלטים אל המוצב 17. המצרים רצו על הכביש ולצידו, במנוסת מות.

"חבל על הכדורים", אמר אביתר לאנשיו.

הוחלם הדביק את שני המצרים הקרובים ביותר אליו ולקחם בשבי. תוך כדי נסיעה מהירה אחרי הנותרים, ירו אנשיו על המצרים שרצו לידם, בצד הדרך. אביתר אמר לסגנו לאותת לוחלם שמאחוריו הם כי "יטפל" רק במצרים מימין לדרך. הלז שלח ידו מתוך הוחלם — וכדורו של חברו, שעמד מאחוריו וכיון את תת-מקלעו אל מצרי רץ, פילח את זרועו. אביתר חש דכדוך רב למראה התקלה. "זה צריך היה לקרות לי דוקא בסוף הקרב", מלמל לעצמו. "עצורו", אמר לנהגו, שכן הם קרבו יתר-על-המידה למוצב 17, שנאסר עליהם בפקודת ירמיהו לכבשו. מחשש שמא יתנגשו בטנקים של חטיבת "נפתלי" המתקדמת מכיוון מחנות-רפיח.

באה השעה להתארגן להתגנה, וחסרוננו של נשק זה הורגש עתה.

את הערכת המצב ערך ירמיהו מן המקום הגבוה ביותר שבמוצב 12. הוא קבע כי פלוגה ד' תחליף את פלוגה א' במוצב 12; פלוגה א' תחזור ל-10, ותהפוך לעתודה; פלוגה ג', בזחלמיה, תחנה כקילור מטר דרומית ממוצב 10, כעתודה גידית; ואילו פלוגה ב' תוסיף להחזיק ב-10, ותפריש מחלקה אחת לקב-לת מוצב 8 מידי הפלוגה-המסייעת, אשר תתחמש בנשקה-המסייע ותתחלק כך: כיתת-מק"ב בכל אחד מיעדיו הכבושים של הכוח (מוצבי 8, 10, 12), שתי כיתות מרגמות בנות 81 מ"מ במוצב 10, וכיתת 81 אחת — במוצב 12. למוצב 12 הוקצתה יחידת התותחים הנגד-טנקים. יחידת הטנקים שהיתה מסור פחת לכות עמדה עתה להצטרף לחטיבת-השריון „נפתלי” אשר עתידה היתה להגיע לצומת לאחר שתטוה את המוצבים המצריים והמחנות שבדרכה. מאורע גדול זה — הפגשה — אירע בשעה 0945 בקירוב, עת הגיעו טנקי חטיבת „נפתלי”, בשני הכבישים המוליכים ממחנות-רפיה, אל הצומת — לאחר שטיהרו את המוצבים האחרונים שבדרכם אליה. עד מהרה החלה הצומת שוקקת יחידות רכב-משורין, שהמשיכו מיד בדרכן ליעדן הבא: אל-עריש.

ממוצב 17 פגע באיש-ה„באנגלור” של פלוגה א', אשר פוצץ את הגדר, והרגו. מעט-מעט דעכה האש ממוצב 17. ג'וחה סייר במוצב הכבוש ונוכח כי מלבד איש הבאנגלור נפגעו בכיבושו שישה חיילים — כולם פצועים — ביניהם שני פצועים קשה מאד. בעודו מסייר, התגעשו יריות בקטע המערבי של המוצב. התברר לו כי מספר חיילים מפלוגה ג' חדרו למוצב והתחילו לטהר קטע שכבר טוהר קודם לכן. אנשי פלוגה ג' לא ויתרו על חלקם בטיהור, ובימים שלאחר הקרב שמעו אנשי א' פה ושם בשי-חות על הקרב כי פלוגה ג' היא-היא שכבשה כביכול את מוצב 12.

9.

סיכום ראשון העלה עשרים הרוגי אויב במוצב, ומספר ניכר של הרוגים בקרבתו. שנים ממגיני המוצב נשבו, והועסקו בקבורת גויות חבריהם. פלוגה א' נגשה לאסוף את השלל. אותה שעה כבר נאחזה פלוגה ב' במוצב 10, והפלוגה המסייעת, שהפכה ארעית לרובאית, תפסה את מוצב 8. סגנו של ירמיהו, חיים, החיש את התקרבות הנשקה-המסייע, שלומן זה כבר נחלץ מ„צוארה-הבקבוק” של שדה-המוקשים.

